

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Att bedöma sexualitet

En kvalitativ studie baserad på nio beslut av Migrationsverket i HBT
asylärenden

Frida Isberg & Tova Lyckman

Kandidatuppsats SOPB63

Aktuell termin HT23

Handledare: Hans Knutagård

Abstract

Authors: Tova Lyckman & Frida Isberg

Title: To asses sexuality

Supervisor: Hans Knutagård

Assessor: Henriette Frees Esholdt

In many parts of the world, people within the lgbtqi+ community are forced to leave their countries and flee to a new one. This is a consequence of legislation and societal norms that criminalize and expose the group to threats and violence. Because of this, individuals from all over the world seek rescue in Sweden and therefore apply for asylum based on gender identity and sexual orientation. The following study aims to analyze how the Swedish Migration agency is making their assessments in decision making regarding lgbtqi+ asylum cases. Through a qualitative document analysis of nine cases where all the decisions were denied by *Migrationsverket*, this study examines how the Swedish migration agency assesses whether it is likely that the applicant belongs to the lgbtqi+ group that risks persecution. The study uses *queer theory* and *cultural historical activity theory* as its theoretical framework. The findings of the study showed that the agency's terms for sexuality, internal process, organization and openness and language were of great importance when it comes to how credibility is assessed. Throughout the decision making the assessment is shown to be made based on western stereotypes and beliefs of sexuality. It's shown that the decision makers are expecting qualities of the applicant based on previous notions instead of individual circumstances. The applicants are also expected to be able to describe their internal process of being lgbtqi+ and how they have experienced living outside the sexual norm.

Keywords: asylum, lgbtqi+, sexuality, credibility

Nyckelord: asyl, hbtqi+, sexualitet, trovärdighet

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte och Frågeställningar.....	7
1.3 Arbetsfördelning.....	7
2. Bakgrund	7
2.1 Paraplybegreppet HBTQI+.....	7
2.2 Asylprocess.....	9
2.2.1. Migrationsverkets kvalitetsuppföljning för hbtq asylärenden.....	10
2.2.2 Rapport från Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersex personer.....	10
3. Tidigare forskning	11
3.1 Handläggning och bedömning av asylsökande hbtq-individer.....	11
3.2 Individens egna konflikt på grund av annan kultur.....	13
3.3 Grupper som avviker / maktförhållanden i handläggning.....	15
4. Teori	16
4.1 Queerteori.....	16
4.1.1 Heteronormativitet och Performativitet.....	17
4.1.2 Konstruktionen av sexualitet och kön.....	18
4.2 Kulturhistoriska verksamhetsteorin.....	18
4.2.1 Handlingskompetenser.....	19
4.2.2 Omgivningens påverkan på individen.....	19
5. Metod	20
5.1 Metodologiska övervägande.....	20
5.2 Tillvägagångssätt och urvalsförfarande.....	21
5.3 Avgränsningar.....	21
5.4 Analysarbetet.....	22
5.5 Studiens tillförlitlighet.....	23

5.6 Etiska övervägande.....	25
6. Analys.....	26
6.1 Migrationsverkets benämning på sexualitet.....	27
6.1.1. Skam och negativa känslor.....	27
6.1.2 Sexualitetens roll för individers liv.....	27
6.1.3 Förväntningar från Migrationsverket kring utomstående faktorer.....	29
6.2 Bedömning av inre process.....	31
6.2.1 När individen har reflekterat kring sin omgivning men inte känslor.....	31
6.2.2 När individen har reflekterat kring sina känslor men inte omgivningen.....	33
6.2.3 När individen har redovisat uppgifter om intima relationer men inte känslomässiga.....	34
6.3 Organisering och öppenhet.....	36
6.3.1 När Migrationsverket ifrågasätter brist på engagemang i organisationer.....	36
6.3.2 När Migrationsverket ifrågasätter engagemang i organisationer.....	38
6.3.3 Öppenhet med den sexuella läggningen.....	38
6.4 Tolkning av språk.....	39
6.5 Sammanfattande analys.....	42
7. Avslutande diskussion.....	43
Referenslista.....	46

1. Inledning

“De tror inte att jag är gay. Jag vet inte vad de vill att jag ska säga för att de ska tro mig”
(Aftonbladet 2023).

Ovanstående citat är uttalat av en homosexuell man från Ghana som flera gånger fått avslag på sin ansökan om asyl. Besluten har motiverats med att han inte har kunnat redogöra tillräckligt mycket om sin inre känslprocess (Aftonbladet 2023).

I flera länder utsätts hbtqi+¹ individer för trakasserier och våld som på grund av stereotypa och negativa uppfattningar om gruppen inte rapporteras (UNHCR 2014). I flera länder är homosexualitet kriminaliserat och i många länder saknar transpersoner ofta juridiskt skydd. Som följd riskerar dessa grupper att utsättas för övergrepp som misshandel och tortyr (UNHCR 2014). De olika övergreppen sker på olika nivåer i en individs liv, inte bara individuellt, utan även inom familjen och i en samhällskontext. Den stora utsattheten i ursprungslandet leder till att hbtqi+ individer många gånger lider av trauma, PTSD och panikångest (RFSL 2020). Detta bidrar till att många individer flyr från sitt hemland för att söka asyl (RFSL 2020, s. 25f). En individ kan ansöka om asyl i Sverige på flera grunder, ett av dem är att den sökande till följd av sexuell läggning, könsuppfattning eller könsidentitet, har en välgrundad rädsla för förföljelse (Migrationsverket 2021a). För att beviljas asyl med sexuell läggning, könsuppfattning eller könsidentitet som asylskäl måste den sökande bland annat göra det trovärdigt att de tillhör den utsatta gruppen (Migrationsverket 2021b). Migrationsverket beskriver att de inte ska bevisa och fastställa den sökandes sexuella läggning, könsuppfattning eller könsidentitet då det är en subjektiv faktor i en individs liv, de ska därför enbart göra en bedömning om det är *sannolikt* (Migrationsverket 2021b).

Migrationsverket och liknande myndigheter världen över har fått kritik från forskarvärlden gällande beviskraven. Wikström (2014) hävdar att Migrationsverket konstruerar kön och kultur genom ett västerländskt synsätt och menar att hbtq-individens narrativa förmåga att berätta om upplevelser, påverkar möjligheten till asyl. Berg och Millbank (2009) uppger att många beslutsfattare använder sig av homogen uppfattning och vad sexuell läggning och könsidentitet betyder, trots att det finns riktlinjer för att motverka stereotypifiering gällande

¹ Samlingsbegrepp som står för personer som är homosexuella, bi- eller pansexuella, transpersoner, queer och intersexpersoner

hbtq-individer. De hävdar att problematiken vid beslutsfattandet är att handläggare endast accepterar ett visst narrativ gällande vad sexualitet är vilket kan skapa felaktiga beslut (Berg & Millbank 2009). Forskaren Akin (2018) lyfter vidare att det finns ett ökat missförtroende för de asylsökande, där handläggare allt mer ifrågasätter den asylsökandes genuinitet. Det vill säga att det råder en misstro om den sökande har legitima anledningar att påstå sig vara flykting.

Frågan om genuina flyktingar är intressant i relation till hur sexualitet bedöms. Handläggarens betoning på den narrativa berättelsen blir problematisk då homosexuella, i länder där det är förbjudet, kan utveckla handlingskompetenser. Detta i förhållande till den hbtqi+ fientliga kravstrukturen i samhället, som går ut på att dölja sin sexualitet (Knutagård 2021). Det blir en konflikt mellan att komma som hbtqi+ flykting till ett land som Sverige där det är lagligt att vara homosexuell och där homosexuella har utvecklat handlingskompetenser utifrån detta förhållande, gentemot att dessa individer växt upp med att homosexualitet är skam och tabubelagt. Till följd av detta och ett missförtroende till myndigheter kan det vara svårt för de sökande att berätta om sin sexualitet för Migrationsverket (Knutagård 2021).

1.1 Problemformulering

Migrationsverket har riktlinjer och lagar att förhålla sig till i beslut, vilket har kritiserats för att utgå från västerländska stereotypiska uppfattningar (se exempel Wikström 2014). Det blir problematiskt i relation till de asylsökandes upplevelser och förtryck som kan göra det svårt att tala om sina känslor och upplevelser kopplade till sin sexualitet. Genom att förstå och tolka beslut från Migrationsverket med hjälp av queerteori samt den kulturhistoriska verksamhetsteorin, problematiserar studien beviskrav gällande sexuell läggning och könsidentitet i migrationsbeslut. Socialt arbete handlar om att hitta ord till människor, vilket i en asylprocess blir avgörande. Studiens forskningsämne blir relevant för det sociala arbetet då det rör synen på sexualitet, migration och utsatthet. Både asylsökande och hbtqi-individer är två stora grupper inom det sociala arbetet, delvis i arbetet genom myndigheter såsom socialtjänsten och Migrationsverket.

1.2 Syfte och Frågeställningar

Studiens syfte blir således att utforska paradoxen av Migrationsverkets krav på individen att framföra sexualitet och könsidentitet på ett sannolikt vis, samtidigt som individer måste bevisa individuella upplevelser på ett trovärdigt sätt. Detta sker i ett klimat där västerländska förväntningar på kultur och sexualitet samexisterar med individers trauma och tidigare erfarenheter i en icke-västerländsk kultur. Studien syftar till att undersöka hur Migrationsverket bedömer ifall det är sannolikt att den sökande tillhör gruppen hbt som riskerar förföljelse. Detta ska besvaras genom följande frågeställningar:

1. Hur framställs sexualitet av Migrationsverkets i hbt-asylärenden och vilken betydelse får det för de sökande?
2. Vilka tankar och känslor om sexuell läggning bedömer Migrationsverket som trovärdiga i asylärenden gällande hbt-individer?
3. Finns det någon övrig yttre omständighet som är av betydelse för bedömning av trovärdigheten för hbt-personer i asylärenden hos Migrationsverket?

1.3 Arbetsfördelning

Arbetsfördelningen av studiens olika delar har varit jämn, då vi har kompletterat varandra med olika synpunkter och texter. Därav har båda författarna deltagit i majoriteten av studiens komponenter. Val av teori gjordes utifrån två tillvägagångssätt. Inspiration till att använda queerteorin hittades genom tidigare studier av studenter som berört liknande ämnen. Den kulturhistoriska verksamhetsteorins tillämpning i arbetet uppkom vid samtal med handledare Hans Knutagård.

2. Bakgrund

2.1 Paraplybegreppet HBTQI+

I denna studie används paraplybegreppet *hbtqi+*, som står för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter, samt intersexpersoner. Paraplybegreppet är i ständig utveckling och förändring, på engelska benämns begreppet

som lgbtqi+ som är en direkt översättning och står för lesbian, gay, bisexual, trans, queer, samt intersex life. På grund av att begreppet är i ständig utveckling tillsätts ett plustecken i slutet, för att vara inkluderande (RFSL 2021). *Homosexualitet* och *bisexualitet* handlar enbart om sexuell läggning, alltså vem man attraheras av. Homosexualitet innebär en attraktion och/eller kärleks känslor för samkönade individer och bisexualitet innebär en attraktion och/eller kärleks känslor för båda könen, i tvåkönsnormen (RFSL 2021). *Transpersoner* berör könsidentitet och könsuppfattning. En individ som identifierar sig som transperson kan ofta uppleva att det kön som denne föddes med inte tillhör dennes identitet eller könsuppfattning. Att vara en transperson handlar därmed inte om sexualitet (RFSL 2021). Till transperson relateras även ofta begreppet cis-person. En *cis-person* är en individ som har den könsidentitet och könsuppfattning som denne fötts med. Exempelvis om en individ föds med en penis, och blir folkbokförd som man, samt har den inre uppfattningen om att vara en man (RFSL Ungdom u.å.). Begreppet *queer* är ett mer flytande begrepp för individer som inte upplever att de tillhör normativa föreställningar om kön, sexualitet eller relationer. *Intersexpersoner* är individer som har medfödda intersexvariationer. Det kan handla om att exempelvis könskromosomer är avvikande från den normativa bilden, vilket kan bidra till att en individs könsorgan kan vara kvinna, man, eller annan variation (RFSL 2021). Samtliga underbegrepp i hbtqi+ är alltså individuella uppfattningar som kan utvecklas och förändras över tid eller kvarstå liknande under livet. Det är alltså inte egenskaper som nödvändigtvis går att se utifrån (Amnesty International u.å.). Migrationsverket använder istället för hbtqi+-begreppen: *sexuell läggning, könsuttryck och könsidentitet* (Migrationsverket 2021b). I förarbetena för UTIL (utlänningslagen) beskrivs begreppet *kön* omfatta både socialt och biologiskt kön och begreppet könsuttryck avser hur individer uttrycker sitt kön i form av kläder, kroppsspråk och röst (Migrationsverket 2021b).

Begreppet varierar under studiens olika delar beroende på referensers publiceringsår eller social kontext. Vid återgivning av tidigare forskning kommer de begrepp som författarna tillämpar att användas för att tydliggöra vilka som omfattas av forskningen. I denna studies presentation av analys kommer begrepps variationen *hbt* användas då den empiri som utgör materialet endast omfattar homo- och bisexuella. RFSL (2021) har skrivit att transpersoner och icke-binära asylsökande försvinner i handlägningsprocessen eller söker asyl på grund av andra skäl. Vi har därför valt att belysa transpersoner i val av begreppsvariationen *hbt* trots att transpersoner inte återfinns i empirin.

2.2 Asylprocess

Alla frågor som rör asyl utgår från Utlänningslagen (UtlL 4 kap). En individ är ansedd som flykting enligt svensk lag, FN-konventionen och EU-regler om de känner välgrundad rädsla för förföljelse till följd av; ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp (Migrationsverket 2021a). Denna studie fokuserar på asylskälen kön och sexuell läggning. I bedömning av rätt till asyl på grund av sexualitet och könstillhörighet beskriver Migrationsverket (2021b) processen som följande:

- Den sökande ska göra sin tillhörighet till gruppen som riskerar förföljelse på grund av faktisk eller tillskriven sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck *sannolik*.
- En bedömning görs om situationen i den sökandes hemland utifrån landinformation. En bedömning måste vidare göras om gruppen är utsatt på ett sådant sätt att de utgör skyddsgrundande förföljelse och se över möjligheter till myndighetsskydd i hemlandet.
- Migrationsverket ska sedan bedöma om det är sannolikt att den sökande tidigare har blivit utsatt för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling samt om det är sannolikt att sökande har en välgrundad fruktan för detta vid återvändande till sitt hemland.
- Slutligen, om sökande bedöms vara i behov av skydd ska en bedömning göras huruvida det finns ett myndighetsskydd vid återvändande till hemort eller om det är möjligt med intern flykt inom hemlandet (Migrationsverket 2021b). Eftersom den sökandes erfarenheter och upplevelser är personliga, ska en individuell bedömning alltid göras (Migrationsverket 2021b).

Migrationsverket (2021b) skriver att den sökandes förmåga att beskriva sig själv och sina upplevelser är kopplat till skam, social och kulturell bakgrund likväl som kön, etnicitet och ålder. Uppfattningar om sexuell läggning och könsidentiteter kan skifta inom olika kulturer och begrepp som används i Sverige och andra delar av västvärlden kan sakna motsvarighet i den sökandes land. I utlänningslagen betonas det att hänsyn ska tas till detta i utredningar av asyl (Migrationsverket 2021b). Migrationsverket tydliggör att intervjufrågor inte ska beröra sexuella erfarenheter hos den sökande och utredningar med fokus på sexuella erfarenheter är av begränsat värde för bedömning. Det ställs inga krav på att sökande ska ha haft tidigare kärleks eller sexuella relationer och kan även befinna sig i en hetero relation

(Migrationsverket 2021b). I förarbetena för Utlänningslagen framhålls det att sökande som i sitt hemland dolt sin sexuella läggning eller könstillhörighet och därmed minimerat risk för förföljelse kan vara av betydelse för riskbedömning (Migrationsverket 2021b). Enligt EU-domstolen är det däremot inte tillåtet att förvänta sig att den sökande hemlighåller sin sexuella läggning, även UNHCR uppger att det inte är en anledning att neka rätt till asyl (Migrationsverket 2021b).

2.2.1. Migrationsverkets kvalitetsuppföljning för hbtq asylärenden

Migrationsverket (2017) har själv analyserat sitt arbete med handläggandet av hbtq-ärenden i en rapport där ärenden från 2013–2016 har undersökts. Av dessa beslut har 12 av avslagsbesluten ändrats av Migrationsdomstolen. Rapporten visar på att det finns positiva delar i handläggandet då majoriteten av utredningarna anses vara tillräckligt omfattande gällande beslutsunderlag. Rapporten visade inte på några skillnader i bemötande, eller skillnader i utredningar mellan kön. Utöver det visar rapporten på brister i handläggandet gällande både avslags- och bifallsbeslut (Migrationsverket 2017). Prövningen av tillförlitlighet och trovärdighet anses brista i muntliga utsagor, där sökande inte givits möjlighet att bemöta tillförlitlighetsbrister. Rapporten visar på vissa kommunikativa svårigheter delvis i ordval, då ordval från handläggare som *normativt avvikande* och *hbtq* är historiskt betingade begrepp, som kan tolkas olika beroende på sammanhang (Migrationsverket 2017). Det ska även ha visat sig finnas svårigheter vid tolkbehov. Rapporten redovisar stora brister i bevisvärdering där åberopad förföljelse i hemlandet inte prövas alls. Individuell bevisning anses inte heller prövas i stor omfattning. Övrigt redovisade brister är att individuell bedömning kan förbises, samt att individer i vissa fall tillskrivs sexuell läggning. Detta är något som Migrationsverket inte undersökt vidare. Rapporten visar på att det finns stora svårigheter i att handlägga tillförlitlighet och trovärdiga hbtq asylärenden (Migrationsverket 2017).

2.2.2 Rapport från Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersex personer

En utredning av RFSL (2020) påvisar att Migrationsverket har särskilda krav på asylsökande i hbtqi-ärenden, som skiljer sig från övriga asylskäl. Utredningen visar även att de olika kraven på hbtqia-asylärenden går emot svensk och internationell lag. Migrationsverket ställer därmed olagliga krav på asylsökande vilket får konsekvensen av att individer riskeras att

utvisas (RFSL 2020). Det ställs även krav på inre känslprocesser och risk övervägande i bedömning av trovärdighet vilket RFSL menar baseras på stereotyper och fördomar om hbtqi-personer. Rapporten visar vidare att migrationsmyndigheter ställer krav på negativa känslor och skam och villkorar därmed rätten till skydd med negativa känslor om sig själv för att bli sedd som trovärdig. Av de 1360 granskade domar och beslut av hbtqi+ asylärenden i RFSL:s utredning, framkom det att 96% av ärendena avslås, en ökning från tidigare rapport från 2020 (RFSL 2023).

3. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning på området. Forskningen presenteras genom tre underrubriker som är uppdelade utifrån handläggning och bedömning, individens egna konflikt på grund av annan kultur samt grupper som avviker. För att hitta relevant tidigare forskning användes *lubsearch* med sökord som “asylum hbtq”, “asyl sexuell läggning”, “asylum gender identity”, “migration hbtq”, “sexuell läggning”, “Transgender and asylum”, “hbtq”. Tidigare forskning hittades även i andra studenters arbeten, samt genom antologier som handledare hänvisat till.

3.1 Handläggning och bedömning av asylsökande hbtq-individer

Jakulevičienė, Biekša och Samuchovaitė (2012) beskriver i sin studie problem kopplat till hbt-personers flyktingstatus och beslutsförfarande. Författarna anser att västerländska asylprocesser brister i bedömningar av asyl för hbtq individer, trots den stora omfattningen av gruppen världen över. De framför svårigheterna av att bedöma trovärdighet av sexualitet och könsidentitet och menar att handläggarna måste skapa trygga miljöer för de asylsökande utan att utgå från förutfattade meningar. De anser att handläggare bör prioritera individens berättelse och ge de sökande *benefit of the doubt*, vilket de menar kommer ge berättelsen mer trovärdighet.

Forskaren Wikström (2014) hävdar att, vid bedömning av sexualitet i asylfrågor, är den narrativa tekniken och berättelsen avgörande för den asylsökande att beviljas asyl. Wikström (2014) skriver att Migrationsverket gör otillräckliga bedömningar av den asylsökandes skyddsbehov, genom Migrationsverkets stereotypiska föreställningar om ursprungslandets

kultur. Forskaren menar vidare att Migrationsverket konstruerar kön och kultur vilket används som förklaringsmodeller av att ett lands syn på sexualitet inte är allvarligt. Även Berg och Millbank (2009) beskriver att den narrativa förmågan att berätta om sina upplevelser som asylsökande hbtq-person påverkar möjligheten till asyl. De skriver vidare att många beslutsfattare utgår från en homogen uppfattning om sexuella läggningar och könsidentitet samt dess betydelse. Detta trots att det finns riktlinjer för att motverka denna typ av stereotypisering av hbtq individer. Författarna hävdar att det finns en problematik i att handläggare endast accepterar ett visst narrativ gällande sexualitet då det kan skapa felaktiga beslut, samtidigt anser dem, att det måste finnas bestämmelser och mönster för att beslutsfattande ska kunna ske (Berg & Millbank 2009). Denna stereotypisering styrks i en norsk studie av Akin (2015) då en intervjuperson menar att en persons sexuella läggning kan läsas genom dess handlingar och utseende. Intervjupersonen säger vidare att de på så sätt går att avgöra om en person är trovärdig eller inte. Akin (2015) menar att detta tydliggör betydelsen av stereotyper för att identifiera typiskt beteende och utseende för exempelvis en homosexuell individ vilket kan vara avgörande i en utredning om rätt till asyl. Berg och Millbank (2009) menar att paradoxen mellan behov av narrativ för beslut och att endast vissa narrativ för sexualitet accepteras, förmodligen aldrig kommer bli helt balanserad men att handläggare, genom öppen framförhållning gentemot den asylsökande och respekt för dennes utveckling av identitet och psykodynamiska aspekter, kan skapa både upplyftande och presenterade narrativ från den asylsökande.

I Akins (2015) forskning har handläggare på Migrationsverket intervjuats angående hur de bedömer en asylsökandes berättelse om sexualitet eller könsidentitet som trovärdig eller inte samt hur de resonerar kring den sökandes hemlands osäkerhet. Informanterna berättar att de skiljer på sexuell läggning och sexuella upplevelser och strävar efter de sökandes inre känslor, tankar och reflektioner. Vissa intervjupersoner menar att sökande som talar om sexuella handlingar kan skapa misstrohet om personens sexuella läggning. Akin (2015) hävdar att det framkommer en problematik i att handläggare ser redogörelser om sexuella upplevelser som irrelevanta eller vilseledande för sin bedömning. Som tidigare nämnt har även svenska migrationsverket framhållit att berättelser om sexuella handlingar har begränsat bevisvärde för bedömning.

Vidare studerar Akin (2018) konstruktionen av *genuin* och *icke genuin* hbtq flykting. Studien finner att de sökandes öppenhet med sin sexualitet är av betydelse i den norska kontexten.

Detta då det finns ett antagande om att en öppet homosexuell är i större risk att utsättas förföljelse än någon som inte är öppen med sin homosexualitet. Genom att tolka och förstå öppenhet och att vara synlig på olika arenor med sin sexualitet som ett sätt att vara "genuin" skapas en föreställning om att det är ett krav att vara öppen med sin sexualitet för att vara en genuin hbt individ (Akin 2018). Den diskursiva analysen visar att konstruktionen av att en genuin hbt flykting är villig att vara offentlig, sårbar och inte upplevs som ett hot mot mottagarlandet konstrueras och framställs av asylhandläggare, lag samt samarbetsvilliga asylsökande. Genom detta definieras och förstås det som anses vara sant samt hur genuina och äkta de asylsökande är (Akin 2018, s. 40).

En dansk studie gjord av Andreassen (2021) har visat att sociala medier har fått ökad betydelse för asylprocesser i Europa. Handläggare har bland annat visat sig ha förväntningar på att den sökandes aktiviteter på sociala medier ska vara densamma som deras förväntade bild av en hbtqi-individ (Andreassen 2021). Författaren menar att personliga sociala medier därför kan vara avgörande för att tilldelas asyl. Det är därmed fördelaktigt om den asylsökandes personliga medier överensstämmer med en stereotypisk och västerländsk bild av hbtqi-individer, menar Andreassen (2021). De sociala medierna förstås av handläggarna som sann fakta, detta trots att en stor aktivitet på sociala medier kan leda till utsatthet i hemlandet. Andreassen (2021) menar att detta slutligen bidrar till att de asylsökande på grund av deras sociala medier delas upp i grupperna sanna och falska.

Den ovan presenterade forskningen har varit fokuserad på migrationshandläggare och bedömning av hbtqi+-asylärende, forskningen har sammanfattningsvis riktat ett stort fokus på att handläggare i hbtqi+ asylärenden utgår från västerländska stereotyper av kön, sexuell läggning och könsidentitet samt dess påverkan asylprocessen.

3.2 Individens egna konflikt på grund av annan kultur

Utöver handläggandet av ärenden, finns individens perspektiv på att komma till ett nytt land och söka asyl. Lasowski et al. (2023) har genom kvantitativ metod undersökt hur individer inom hbtqi+ påverkas av asylprocesser. Analysen visar att majoriteten av de asylsökande varit utsatta för misshandel, sexuella utnyttjanden, PTSD, ångest och depression från hemlandet. Rädslan att bli utvisad uppmärksammas även som ett stort psykiskt hinder för de asylsökande (Lasowski et.al. 2023). Med utgångspunkt i undersökningen kan de asylsökande

därmed lida av psykiska besvär efter upplevelserna som har tagit dem till ett nytt land. Men det kan även uppstå en inre konflikt i det land som individen har sökt asyl i.

Knutagård (2021) har intervjuat homosexuella män som flytt från sitt hemland. Han menar att det formas kulturella handlingsmönster och värderingar i hemlandet som medföljer individerna väl i Sverige. Homosexuella får i de länder var intervjupersonerna härstammar ifrån, inte handlingskompetenser och *sexuella script* för att vara homosexuell på de sätt de hade fått om de varit hetero (Knutagård 2021). Det kan röra sig om länder där homosexualitet eller transpersoner inte identifierats som en giltig grupp. Knutagård (2021) hävdar att de personliga handlingskompetenser som istället utvecklas är att den sexuella läggningen ska döljas och inte upptäckas. Detta är ett sätt att överleva i ett land där homosexuella inte kan lita på någon. Knutagård (2021, s. 325ff) beskriver det som ett krig som pågår mellan homofientlighet och identitet. Några av personerna som Knutagård har intervjuat har berättat om sin sexualitet vid första mötet med svenska myndigheter, medan många känner en rädsla för att avslöja sin sexuella läggning, detta eftersom de har ett missförtroende till myndigheter på grund av erfarenheter från sitt hemland. Förenklat kommer den asylsökande hbtqi+ individen till Sverige med en inlärd värld av rätt och fel som kan skilja sig från det svenska samhället. Eftersom individen redan har ett inlärt mönster, eller handlingskompetens, kan det skapa svårigheter för många individer att redan i första mötet krossa denna idévärld och assimileras till den svenska (Knutagård 2021, s. 333ff). Ivarsson (2021) nämner en liknande process när unga män som i sitt hemland haft samkönat sex, beskriver det som en sexuell aktivitet snarare än för att de är homosexuella, till följd av den samhälliga kontexten (Ivarsson 2021, s. 158) För en person med annan sexualitet än normen kan Sverige ofta vara första gången de får möjlighet att sätta ord på sina känslor, då de normer som finns i ursprungslandet kan försvåra identifieringsprocessen (Ivarsson 2021, s.162f). Flera från Ivarssons studie har berättat att de inte vågat vara öppna med sin sexuella läggning eller könsidentitet då det finns en rädsla för att behöva återvända till sitt hemland (Ivarsson 2021, s.168).

Att dessa sociala konstruktioner från två sammanhang kolliderar och förvirrar, är inte ett fenomen som enbart skapas i relation till hbtqi+ personer. I sitt kapitel *Närmandeförsök och flörtande i gränslandet mellan "här" och "där"* intervjuar Raouf (2021) en pojke från Afghanistan som kom till Sverige som ensamkommande. Syftet med intervjun var att undersöka hur han som nyanländ uppfattar sexualitet i Sverige. Synen på sexualitet kan

påverkas av omgivning och samhällelig kontext, i exemplet här, då synen från Afghanistan och Sverige skiljs åt (Raooof 2021, s. 109). Kapitlet utgår från idén att samhällen konstrueras i en historisk kontext, detta genom att knyta an till filosofen Cornelius Castoriadis (1987). Genom att samhällen konstrueras skapas unika egenskaper och världar där aspekter som religion, demokrati och frihet spelar roll. Det skapas även en specifik diskursiv domän som råder och styr kunskap, vilket påverkar normer och regler (Raooof, s. 117f). Intervjupersonen nämner att han på grund av andra diskursiva mönster i Afghanistan kunde ställa frågor till sin omgivning, vilket sedan uppfattades som olämpliga i Sverige. Språkets skillnader i betoning på ord var en stor anpassning för honom (Raooof 2021, s. 123f). Synen på kön och sexualitet benämns även som diskursiva skillnader, då bland annat könsroller och makt skiljer sig från intervjupersonens båda kontexter (Raooof 2021, s. 125). Den intervjuade benämner även stora skillnader i hur människor talar om sexualitet, där sex inte var ett ämne som skulle benämnas i det öppna under hans tid i Afghanistan, men som gjorde det under hans skoltid i Sverige (Raooof 2021, s. 128f). Pojken tar även upp att han i Afghanistan inte varit tillåten att följa sina sexuella begär, vilket skapade en inre konflikt i honom i Sverige (Raooof 2021, s. 130f). Likt Knutagårds fall med hbtq-asylsökande uppvisar pojken i Raooofs fall samma problematik med det nya samhället. Skillnaden skapas då de olika fallen och intervjupersonerna har sökt asyl med olika grunder. Det är även av vikt att lyfta maktförhållanden i bedömningar av asyl avseende hbtq individer där både kön, sexuell läggning och könsidentitet kan vara av betydelse, detta görs i följande avsnitt.

3.3 Grupper som avviker / maktförhållanden i handläggning

Vogler (2019) har i en triangulär studie studerat transpersoner i USA's asylslagstiftning. Efter att länge varit förbiset har nu könsidentitet börjat inkorporeras som ett legitimt asylskäl i USA (Vogler 2019). Studien visar att beslutsfattare, genom ett cis-normativt synsätt, sällan anser att en individ är transperson nog i beslut om asyl. Därmed menar Vogler (2019) att de är beslutsfattarnas föreställningar om transpersoner som blir avgörande i asylprocessen, snarare än individen själv. Därav är det få individer som beviljas asyl med anledning av att de är transpersoner som asylskäl (Vogler 2019). Lewis (2014) beskriver i sin artikel om det intersektionella perspektivets inverkan i asyl bedömningar. Lewis (2014) menar att kön, etnicitet, klass och sexualitet är av betydelse i bedömningen samt att tillförlitligheten i historier bedöms utifrån mottagarlandets konstruktion av kön och sexualitet. Han menar vidare att en asylsökande homosexuell man, bättre stämmer överens med den sexuella

konstruktionen än vad färgade homosexuella kvinnor gör. Denna forskning visar därmed på att det även finns hierarkiska skillnader i bedömningar av sexualitet, som skapas genom konstruktioner och uppfattningar i mottagarlandet.

4. Teori

För att skapa en förståelse kring handläggandet i beslut av Migrationsverket gällande asylärenden med hbtqi+ som grund, förhåller sig studien till ett postkolonialt perspektiv (NE u.å.). Detta för att med ett kritisk blick se handläggningsmönster och konstruktivistiska strukturer i bedömning. Utefter perspektivet valdes två teorier som kan fördjupa och nyansera förståelsen av handläggning gällande sexuell läggning och könsidentitet som asylskäl. Teorierna hanteras som ett teoretiskt ramverk, där relevanta begrepp används för att skapa förståelse. Den ena teorin möjliggör att betrakta fenomenet utifrån den sexuella läggningen, könsuppfattningen och könsidentiteten. Här används därför *queerteori* (Ambjörnsson 2016) som synliggör hierarkiska mönster och framhäver hbtqi+ som grupp, för att analysera på meso-nivå. För att komplettera Ambjörnssons queerteori används *Kulturhistoriska verksamhetsteorin* (Knutagård 2022). Denna teori möjliggör en problematisering av den asylsökandes förmåga att berätta, samt sätter individens kontext i perspektiv. Användandet av de båda teorierna i analysmomentet kommer att ske växelvis som kompletterande förhållningssätt. Använd begreppsstruktur är följande: *heteronormativitet* och *performativitet*, *handlingskompetenser* och *script*.

4.1 Queerteori

Ambjörnsson (2016) beskriver i sin bok *Vad är queer* hur queerteori inte är en samlad uppfattning utan ett begrepp som innehåller perspektiv kring makt, identitet och kultur som härstammar från olika traditioner. Gemensamt för samtliga perspektiv inom queerteori är frågan om normalt respektive onormalt i relation till kön och sexualitet. Queerteori diskuterar hur det normala och onormala bildas, upprätthålls samt dess påverkan på individer. Ambjörnsson benämner detta som normalisering, alltså det sociala skapandet av rätt och fel. Queeteorin utgår från att det är heterosexualitet som är det rätta enligt norm, här kallat heteronormativitet. Det är alltså processen i skapandet, bevarandet och konsekvenserna av

heteronormativitet som är av intresse, samt den organisering som upprätthåller normativiteten (Ambjörnsson 2016, s. 47). Kritik har från flera håll riktats mot queerteori och queeraktivism. En del menar att queerteori är antifeministisk och osynliggör lesbiska och heterosexuella kvinnor eftersom den inspirerats av högkultur (Ambjörnsson 2016, s. 164). Ambjörnsson (2016) påstår att kritiken går att spåras till den amerikanska feministiska synen på kön, makt och sexualitet. Det finns många personer som menar att teorin inte är mansdominerad eller att kvinnor skulle osynliggöras (Ambjörnsson 2016, s.164). Med det sagt kommer de teoretiska begrepp vi valt att använda oss av från teorin att presenteras nedan.

4.1.1 Heteronormativitet och Performativitet

Ambjörnsson (2016) benämner heteronormativitet som en konstruktion beroende av kontext och plats, dess innebörd har därmed varierat i tid och rum. För att upprätthålla heteronormativiteten krävs tydliga gränssdragningar mellan delvis hetero- och homosexuell, men även mellan man och kvinna. Detta eftersom heteronormativiteten utgår från att det är norm att attraheras av det motsatta könet. Det finns därmed inget spelrum att vara flytande mellan kön eller sexualitet (Ambjörnsson 2016, s. 51f). Genom heteronormativitet och normaliseringsprocessen skapas hierarkier, mellan sexualiteter och dess variationer. Utan konstruktioner om kön och sexualitet hade dessa hierarkier inte existerat. Ambjörnsson (2016, s. 55) menar vidare att allt som står utanför den förväntade bilden av heteronormativitetens bild av kön och sexualitet därför står lägre i hierarkin. Queerteorins tankar kring upprätthållande av normativiteten ligger alltså bland annat i skapandet av skillnader, hierarkier, okunskap och stereotypisering. Ett grundläggande tankesätt ligger i att analysera dessa upprätthållanden gällande kön, sexualitet och identitet, menar Ambjörnsson (2016, s. 66f). Ett annat viktigt begrepp inom queerteorin är *performativitet*. Begreppet handlar om språkets betydelse i att skapa verkligheten, det kön som exempelvis ett barn uttalat benämns vid födsel påverkar sedan hur barnet behandlas av omgivningen och skapar dennes identitet (Butler 1990, se Ambjörnsson 2016, s. 112ff). Identiteten upprätthålls sedan genom upprepningar från omgivningen. Enligt performativiteten skapas alltså genus och sexualitet av vårt språk (Ambjörnsson 2016, s.112ff).

4.1.2 Konstruktionen av sexualitet och kön

Utifrån Gayle Rubins modell *sexualitetens hierarki* där sexualiteter ställs mot varandra har heterosexualiteten tillskrivits mest makt och status i samhället (Rubin 1984 s. 154, se Ambjörnsson 2016). Ambjörnsson (2016) menar på att den sexuella hierarkin även osynliggör relationer i heterosexuella samspel, detta eftersom det finns flera sätt att praktisera homo- och heterosexualitet. Detta benämns som heteronormativitetens periferi vilket betyder att även heterosexuella relationer kan stå utanför heteronormativiteten (Ambjörnsson 2016, s. 74f). Frågan om heteronormativitet kan som ovan nämnt inte existera utan en tydlig gränsdragning mellan kvinna och man. Heteronormativiteten bevarar även tydliga föreställningar om manligt och kvinnligt. Queerteorin lyfter manligt och kvinnligt som konstruktion, vilket leder till att attraktion till det motsatta könet som är norm, även det är en social konstruktion beroende av kontext. Judith Butler (1990, se Ambjörnsson 2016 s. 94) menar att vi inte kan åtskilja kön och genus och att kategorierna man och kvinna förstås utifrån det Butler kallar heterosexualiserad förståelseram. Denna förståelseram innebär att det enbart finns manligt och kvinnligt, vilket ställs i motsats till varandra och förväntas ha åtrå till varandra. Att ha en flytande könsuppfattning, eller uppträda som det motsatta könet normativt brukar, är därav avvikande (Ambjörnsson 2016, s. 92f). Queerteorin belyser det intersektionella perspektivet, då även faktorer som klass, genus och etnicitet har påverkan på det avvikande beteendet (Ambjörnsson 2016, s. 105). Queerteorin benämner även transpersoner och könsöverskridande identiteter. Frågan om könsöverskridande identiteter skapar en ytterligare gränsdragning i queerteorin, skillnad mellan cis- och transperson. Ambjörnsson (2016, s.111f) lyfter den ständiga missuppfattningen om att genus och sexualitet är sammanhängande, i stället för att de kan skiljas åt.

4.2 Kulturhistoriska verksamhetsteorin

Knutagård (2022) beskriver i sin bok *Verksamhet, människa och omvärld* den kulturhistoriska verksamhetsteorin. Knutagård hänvisar till tidigare psykologer och tänkare, där Lev Vygotsky redan från början av 1900-talet, har haft en ledande roll. Teorin bygger på att alla möten mellan människor och dess omvärld sker genom verksamheter. När en människa deltar i olika verksamheter, tar de del av en samhällskontext, samtidigt som individens yttre upplevelser sammankopplas med dennes inre medvetande. Genom att en individ processar, eller internaliserar upplevelser i verksamheten, skapas en personlig utveckling samtidigt som individen socialiseras in i en kontext. Det är därmed genom

verksamheter som människor lär sig kommunikation, samt att skapa och behålla relationer (Knutagård 2022, s. 45ff). Knutagård (2022, s.63) menar att människor deltar i flera verksamheter vilket benämns som verksamhetssystem. Knutagårds redovisning av den kulturhistoriska verksamhetsteorin är relativt ny, vilket leder till en brist på konstruktiv kritik. Den kritik som finns ställs inte i relation till de teoretiska begrepp studien syftar till att använda, vilket gör att den inte kommer att redovisas under denna studie. De teoretiska begrepp som används utifrån kulturhistoriska verksamhetsteorin är handlingskompetenser och script, vilket kommer att redogöras för nedan.

4.2.1 Handlingskompetenser

I verksamheter finns en kravstruktur som människor måste anpassa sig efter, vilket kan vara outtalade eller uttalade spelregler i en kulturell kontext som gör att människor kan stanna kvar i verksamheten (Knutagård 2022 s. 59f). För att klara av de spelregler som råder i verksamheter måste människan utveckla handlingskompetenser. Knutagård (2022, s.63f) skriver att anledningen till varför människan utvecklar dessa handlingskompetenser och för att uppfylla en viss kravstruktur, ligger i människans strävan efter gemenskap och samhörighet. När människan har utvecklat handlingskompetenser och inte längre använder dem aktivt, omvandlas handlingskompetenser till handlingsberedskaper. Det är alltså ett inlärt beteende som kvarstår i situationer som människan har lärt sig genom tidigare erfarenhet i syfte att skapa gemenskap (Knutagård 2022). När kunskapen har blivit handlingsberedskap inväntar den att kunna mobiliseras. Med andra ord utvecklar människan vissa kompetenser utefter vilket verksamhetssystem som denne befinner sig i samt rådande kravstruktur. Dessa handlingskompetenser används för att överleva i gruppen, det kallas även överlevnadsvärde. Det är dessa handlingskompetenser som gör att människan handlar på ett visst sätt (Knutagård 2022, s. 66).

4.2.2 Omgivningens påverkan på individen

Vissa kulturellt betingade handlingar som bottnar i kontextuella scheman benämns som *script*. Även om verksamheten och omgivningen har förändrats och individen möter ny kravstruktur, kan vissa handlingskompetenser kvarstå i människan, alltså script. Dessa script kan vara svåra mönster att förändra utan att de utmanas. Script är med andra ord internalisering av kulturella scheman (Knutagård 2022, s. 69ff).

Människan utvecklar sin personlighet och socialiseras därav genom verksamheten, eller praxisgemenskaper. Människan påverkas därmed som en individ i samhället men även internt i medvetandet. Genom att människan kommunicerar med andra och internaliserar dessa samtal skapas en interpersonell process, som sedan leder till ett inre tänkande och en interpersonell process. Med processerna menas att kommunikation överförs från människor i omgivningen till kommunikation hos människan själv (Knutagård 2022, s. 38).

5. Metod

I kommande avsnitt presenteras de metodologiska överväganden som gjorts inför och under studiens gång. Det omfattar även tillvägagångssätt för studien, avgränsningar och etiska övervägande samt hur processen för analysarbetet har sett ut.

5.1 Metodologiska övervägande

Genom en kvalitativ dokumentanalys syftar denna studie på att problematisera och synliggöra Migrationsverkets handläggning gällande individer som ansöker om asyl i Sverige och riskerar förföljning i hemlandet på grund av sexuell läggning, könsuttryck och könsidentitet. En kvalitativ metod skapar möjlighet för studien att undersöka samhällsprocesser med fokus på kontext, normer och språk (Ahrne & Svensson 2015, s. 8f), vilket bidrar till att vi kan fokusera på vårt valda fenomenens sammanhang. Fenomenet, som här är hbtqi+-individer i asylprocess, kan bemötas genom flera olika tillvägagångssätt. En hypotetisk metod är en kvalitativ intervju, men för att undvika eventuella känsliga och svårformulerade frågor (Eldén 2020, s. 75f), har vi här valt en kvalitativ datainsamling. Detta för att undersöka empiri som redan är genomförd utan att individer påverkas direkt. En dokumentanalys möjliggör att vi kunnat undersöka de texter, här beslut, som kan spegla den problematik som individer berörs av (Boréus 2015, s. 181f). Mer specifikt genomfördes en kvalitativ dokumentanalys på Migrationsverkets beslut som är offentliga handlingar. Offentliga handlingar som publiceras av statliga myndigheter gör att det empiriska materialet ska vara rättssäkert och trovärdigt (Bryman 2018, s. 702), detta för att det är Migrationsverket själva som tar beslutet och gör att empirin utgår från förstahandskällor. Genom att tematiskt koda Migrationsverkets beslut belyser studien konkreta teman som besvarar dess syfte och åskådliggör dess fenomen.

5.2 Tillvägagångssätt och urvalsförfarande

Nedan beskrivs tillvägagångssättet för att samla in studiens empiri, bestående av Migrationsverkets beslut i asylärende med sexuell läggning, könsuttryck och könsidentitet som asylskäl. Studiens forskningsämne tog inledningsvis inspiration från RFSL's rapport *Avslagsmotiveringar i hbtqi asylärende* (2020). För att inhämta studiens empiri kontaktade vi Migrationsdomstolen samt RFSLs asylrättsjurist Aino Gröndahl. Migrationsdomstolen meddelade att de inte har möjlighet att söka på fritext eller specifikt innehåll i mål eller avgöranden, de hänvisade till rättsdatabaserna Juno och JP infonet. RFSLs jurist hänvisade, även hon, till rättsdatabasen JP infonet. Det var inte möjligt att få tillgång till JP infonet och därför användes enbart rättsdatabasen Juno för att samla in studiens empiri.

Undersökningens population är de enheter utifrån man gör sitt urval, medan urvalsram är de specifika enheter utifrån man väljer ut de som ska studeras (Bryman 2018, s.227). Undersökningens population är därmed alla hbtqi+ individer som fått avslag på sin ansökan om asyl med sexuell läggning, könsuppfattning och könsidentitet som asylskäl. Urvalsramen är de domar och beslut som finns tillgängliga på rättsdatabasen Juno mellan åren 2015-2023. Genom sökord som "hbtq asyl", "sexuell läggning asyl", "migration hbtq", "könsidentitet asyl" och "migrationsdomstolen sexuell läggning" gjordes ett första urval som bestämdes av vilka domar vi fick tillgång till. Av 18 insamlade domar valdes 9 domar ut för att användas som empiri. Urvalet genomfördes utifrån kriterierna om de insamlade domarna och besluten hade fullständig beskrivning av hur tillhörighet till gruppen hbtqi+ bedömdes. Urvalet påverkades av sökorden och rättsdatabasens tillgänglighet. I samtliga 18 domar, bedömdes endast frågan om sexuell läggning, och inte könsuppfattning eller könsidentitet. Urvalsmetoden är därmed purposive sampling vilket innebär att urvalet har gjorts genom att välja de enheter med direkt hänvisning till forskningsfrågorna, ett så kallat målstyrt urval (Bryman 2018, s.495ff). Eftersom insamlingen av empiri utgått från rättsdatabaser är de beslut som utgör empirin endast ärende som överklagats och gått upp i domstol. Det var inte möjligt att få tillgång till Migrationsverkets beslut på annat vis.

5.3 Avgränsningar

I beslut om vald empiri har flera avgränsningar gjorts. Första avgränsningen var att empirin enbart ska utgöras av Migrationsverkets beslut och därför analyseras inte domstolens

bedömning i ärendet. Avgränsningen gjordes utifrån att Migrationsverket utgör det första beslutet i ärendet och är den myndighet som studien syftar på att undersöka. En annan orsak till avgränsningen var för att överklagan många gånger avser nya omständigheter och åberopade skäl. Däremot kommer en beskrivning göras över om domstolarna avslår överklagan eller upphäver Migrationsverkets beslut. Eftersom studiens fokus är på Migrationsverkets bedömning av den sannolika tillhörigheten till gruppen hbtqi+ i asylärenden som åberopar skyddsskäl, tar analysen inte hänsyn till andra omständigheter i besluten. Därav benämns inte landinformation, identitet eller andra omständigheter som Migrationsverket belyser i ärendet, såvida det inte är av vikt för bedömningen av tillhörighet till gruppen.

Gruppen valdes att avgränsas till att benämnas som hbtqi+ som arbetets utgångspunkt, detta för att inkorporera stora delar av gruppen men samtidigt låta paraplybegreppet vara flytande i ständig utveckling. I studiens *analys* används dock endast *hbt*, med anledning av empirins omfattning. Ytterligare avgränsning berörande grupp och användning av begrepp benämns i studiens bakgrund. Empirin har avgränsats till endast avslagsbeslut vilket delvis beror på vilka beslut som fanns tillgängliga och dels med anledning av att strama av syftet och fokusera på *varför* det blivit avslag. Vid insamling av empiri gjordes även övervägningar om begränsning av årtal. Slutligen bestämdes att empirin av Migrationsverkets beslut avser perioden 2015-2023, men på grund av tillgänglighet kom den slutgiltiga empirin att utgöra beslut tagna mellan 2015-2021.

5.4 Analysarbetet

I sortering, reducering och analys av material har vi utgått från gängse riktlinjer som Rennstam och Wästerfors (2022) presenterar. I första bearbetning av materialet lästes besluten igenom med målsättning att betrakta materialet utan förutfattade åsikter, trots tidigare förståelse. Detta är något som Rennstam och Wästerfors (2022, s.248) benämner som *initial kodning*. I ett senare stadie påbörjades en mer selektiv kodning som utgick efter teman. De funna teman vi hittade i denna del av kodningen går att utläsa i tabellen nedan, denna användes som kodningsmall för att sammanställa innehållet i besluten. Då studien har två författare har materialet hanterats dubbelt, med kodning och noteringar genomförda på åtskilda håll. Detta gjordes för att öka möjligheten att hitta olika nyanser och sätt att betrakta besluten.

Tabell 1.

Dom, land, grupptillhörighet hbtqi+, kön	
Tolkning av språk	
Organisation/organisering	
Omgivning/landet-kriminalisering, vetskap, benämning, kontext	
Bedömning av inre process	
Migrationsverkets benämning av sexulaite	
Insikten om sexuell läggning	
Domstolens beslut	

Efter materialet blivit tematiskt kodat reducerades det (Rennstam och Wästerfors 2022, s.252). Reduceringen skedde genom att utgå från den kodningsmall som tidigare beskrivet och se vilka teman som var mest relevanta för frågeställningen. Vi fann att de teman som var av intresse för studien var; Benämning på sexualitet, bedömning av inre process, organisering och öppenhet, samt tolkning av språk. En reduktion skedde sedan över det insamlade materialet då alla exempel inte kan presenteras på grund av upprepning och relevans. I analys och presentation av materialet användes valda teorier, tidigare forskning samt Migrationsverkets och RFSLs rapporter parallellt. Detta för att koppla tillbaka till tidigare studier och rapporter inom området men samtidigt lyfta nya analyser utifrån studiens bestämda syfte. Analys och resultat presenteras utefter rubriker baserat på funna teman.

5.5 Studiens tillförlitlighet

För att beskriva studiens avväganden gällande tillförlitlighet används här Lincoln & Guba's begrepp tillförlitlighet och äkthet, vilket Bryman (2020, s.72f) belyser som alternativa begrepp till de något svårdefinierade inom kvalitativ metod: reliabilitet och validitet. Genom begreppet tillförlitlighet beskriver Bryman (2020, s.467) fyra kriterier: *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och konfirmera*, som alla måste uppfyllas för att skapa tillförlitlighet. I diskussionen om kriterierna har vi tagit utgångspunkt i Brymans (2020) och Svensson & Ahrnes (2015) definitioner.

För att uppnå *trovärdighet* har studien syftat på att inledningsvis använda trovärdig empiri efter valt fenomen. Eftersom Migrationsverket är en förstahandskälla, en myndighet som fattar beslut om asyl, bör empirin vara trovärdig i förhållande till syfte. Trovärdigheten kan brista i de fall då läsaren brister i sin tilltro till myndigheten i sig. Studien strävar efter att uppnå trovärdighet genom en tydlig redogörelse och transparens kring tillvägagångssätt och avgränsningar. Utan en tydlig beskrivning kring avgränsningar hade analysen kunnat skapa en snedvriden och subjektiv bild, vilket försöker att undvikas genom detta kapitel om *metod*. Trovärdigheten uppehålls även genom momentet *tidigare forskning*, där annan forskning kan relateras till studiens analys och resonemang. Studien strävar efter att uppnå *överförbarhet* (Bryman 2018, s. 467f) genom djupgående redovisningar av hela arbetets valda fenomen, samt genom att föra en objektiv analys utan bias. För att behålla objektivitet lyfter studien både Migrationsverket och frivilligorganisationers rapporter kring samma ämne. Studien strävar dessutom efter att redovisa vald metodik, teorier, begrepp samt tidigare forskning som arbetet baseras på, på ett nyanserat sätt.

Bedömning av *pålitlighet* kan återigen kopplas till studiens hänvisningar till rådande forskning samt genom aktuella rapporter såsom Migrationsverket och RFSL. En kritisk reflektion kring vald metod, teori, forskning och fenomen har slutligen genomförts för att konkretisera och skapa en tydlig bild av genomfört arbete. Den sista delen av tillförlitligheten är *möjlighet att styrka och konfirmera* (Bryman 2018, s. 470). Det är svårt att avgöra kring denna del i vår studie eftersom arbeten alltid kommer påverkas mer eller mindre av dess författare. Vi valde detta fenomen på grund av intresse och nyfikenhet, vilket har lett till engagemang från vår sida. Att hålla ett arbete objektivt när åsikter har skapats är svårt. Därför har vi arbetat mycket med att enbart redovisa det som står i vår empiri, eller annat material, utan att ledas av egna åsikter. Visserligen är det våra intressen som styr vilken information som lyfts i studien, men vi kan styrka och konfirmera detta genom en tydlig beskrivning av avgränsningar samt en tydlig redogörelse för tillvägagångssätt.

Samma princip råder gällande studiens *äkthet* (Bryman 2018, s. 470). Genom en genomgående analys kring asylärenden med hbtqi+ som asylskäl tillsammans med en tydlig redovisning av teman och kodning i bearbetning vill studien uppnå äkthet. Detta förstärks med ett sakligt språkval samt säkra källor som empiri.

5.6 Etiska övervägande

I vår studie har vi beaktat och utgått från de tre svenska forskningsreglerna; samtyckeskrauet, konfidentialitetskrauet samt nyttjandekrauet (Bryman 2022, s.131f). De etiska riktlinjer vi utgått från går att finna i Eldén (2021) och Bryman (2022). Det material som utgör studiens empiri är offentliga handlingar som gemene man har tillgång till, på så sätt behöver vidare beaktning inte tas till att samla in de berördas samtycke. Etiska avvägningar gjordes tidigt i studien i val av metod. Att använda kvalitativ metod i form av dokumentanalys istället för exempelvis intervjuer har flera fördelar. Det underlättar tillgängligheten till materialet och vi undviker på samma gång att ställa frågor om händelser och upplevelser som kan upplevas som jobbiga för respondenterna. Att välja att intervjua de myndighetspersoner på migrationsverket som tar besluten är mer etiskt försvarbart men det skulle kunna innebära ett snedvridet resultat om beslutsfattarna inte är självkritiska och reflekterande över besluten som tas och de regelverk de utgår ifrån. Eftersom studiens fokus är på Migrationsverkets bedömning av tillhörighet kommer resultatet inte att på ett djupgående plan beröra de enskilda individernas upplevelser och erfarenheter mer än när det är nödvändigt för förståelsen av bedömning. Samtliga namn på handläggare, sökande, samt biträden är avkodade i redovisat material, detta för att undvika att utelämna personer i en känslig situation. Den sökandes kön utifrån besluten och hemland kommer däremot redovisas. Detta för att skapa struktur, förståelse och ge kontext för läsare. I vissa beslut är den sökandes kön väsentligt utifrån Migrationsverkets beslut. I två beslut är de sökande minderåriga, vid dessa beslut har Migrationsverket sekretessbelagt namn och ålder i original bilagorna och de kan därmed användas. En etisk prövning har dock inte genomförts eftersom empirin består av offentliga handlingar. De beslut som studien utgått från kommer att återges i referenslista för att skapa transparens.

6. Analys

I de nio beslut som analyserats identifierar sig fyra män och tre kvinnor som homosexuella, vidare är det en man och en kvinna som identifierar sig som bisexuella. De sökande i besluten kommer från sju olika ursprungsländer. Dessa är Nigeria, Tanzania, Afghanistan, Marocko, Gambia, El Salvador, Rwanda och Kirgizistan. Av de nio beslut vi tagit del av, ändrade Migrationsdomstolen beslutet i sju av nio fall till att den sökande inte blir utvisad från Sverige. Den sökande kan tillföra ny bevisning och åberopa nya skäl till asyl i överklagande. Det var därför många som fick överklagan beviljad på grund av andra anledningar än sexuell läggning. I samtliga beslut har Migrationsverket nämnt att en "HBT specialist" har använts. Studiens underlag och utgångspunkt för analysen är följande:

Tabell 2.

Dom	Sexualitet	Kön	Ursprungsland	Migrationsdomstolens bedömning
1	Bisexuell	Man	Afghanistan	Upphäver beslut, gjort skyddsbehov sannolikt
2	Homosexuell	Kvinna	Tanzania	Upphäver beslut på grund av anknytning
3	Homosexuell	Kvinna	Nigeria	Upphäver beslut, gjort sexualitet sannolik
4	Homosexuell	Man	Marocko	Avslår överklagan, inte gjort sexualitet sannolik
5	Homosexuell	Man	Gambia	Upphäver beslut, gjort sexualitet sannolik
6	Homosexuell	Kvinna	El Salvador	Avslår överklagan, inte gjort skyddsbehov sannolikt
7	Homosexuell	Man	Nigeria	Upphäver beslut, gjort sexualitet sannolik
8	Bisexuell	Kvinna	Rwanda	Upphäver beslut på grund av anknytning
9	Bisexuell	Man	Kirgizistan	Upphäver beslut, gjort sexualitet sannolik

De teman som identifierats i materialet och som analysen utgår från är; Migrationsverkets benämning på sexualitet, bedömning av inre process, organisering och öppenhet samt tolkning av språk. Utifrån dessa teman kan studiens frågeställningar besvaras. Temana

innehåller gemensamma ämnen såsom västerländska stereotyper, förväntningar på hbt-personer och motstridiga uttalanden.

6.1 Migrationsverkets benämning på sexualitet

6.1.1. Skam och negativa känslor

I Migrationsverkets beslut och bedömning går det att återfinna de vi valt att kalla *Migrationsverkets benämning på sexualitet*. Med det syftar vi på hur Migrationsverket benämner, förklarar och förstår sexualitet samt hur sexualiteten anses påverka människors liv.

Det förklarar dock inte varför du inte kan redogöra för när dina känslor för män uppstod eller hur dina tankegångar gick kring dessa känslor förutom att du blev glad. Detta bedöms av Migrationsverket som anmärkningsvärt vid beaktande av vad som gjorts gällande av dig om nigerianska myndigheter och dina anhörigas inställning till homosexuella (Dom 7, s. 16).

Migrationsverket hänvisar i samtliga beslut till UNHCRs riktlinjer för bedömning av asyl där de syftas på att utredaren bör fokusera på den sökandes personliga uppfattning, känslor av att vara annorlunda, uppleva stigmatisering och skam. Genom hänvisning till riktlinjerna synliggörs Migrationsverkets syn på sexualitet i relation till skuld och dess betydelse för bedömningen i asylärenden med sexuell läggning och könsidentitet som asylskäl. Den homosexuella mannen från Nigeria vars beslut citeras ovan, uppgav att han känt känslor av glädje i samband med insikten om sin sexuella läggning. Migrationsverket anser att det är *anmärkningsvärt* att känna glädje i relation till det som uppgetts om hemlandets och familjens syn på homosexualitet (Dom 7). Detta kan förstås som att enbart negativa känslor och erfarenheter från hemlandet anses som legitima och att Migrationsverket inte ger utrymme för positiva känslor om sin sexualitet i frågan om asyl. Denna syn på känslor kopplade till den sökandes sexuella läggning kunde även återfinnas i RFSLs avslagsrapport (2023) där de menar att migrationsmyndigheter villkorar rätt till asyl med negativa känslor som skuld och skam hos den sökande.

6.1.2 Sexualitetens roll för individers liv

Migrationsverket uttrycker sig varierande i besluten gällande betydelsen av sexualitet för en individ och hur den bör förstås. Vi har valt att kursivera de ord som är av betydelse för de olika uttryckens innebörd. I studiens empiri fann vi att de bland annat beskriver följande;

“Din sexuella läggning får anses vara en *grundläggande egenskap* hos dig...” (Dom 5, s. 15)

“Då framväxten av en persons sexuella läggning är en så stor del av den *psykosociala utvecklingen*...” (Dom 6, s. 10)

“Den sexuella identiteten är en *fundamental* del hos individen och...” (Dom 8, s. 14).

Uttryck som dessa refereras i besluten till olika riktlinjer och rådande praxis. Det är uttryck som verkar grunda sig i förväntningar om att den sexuella identiteten spelar en lika stor roll i allas liv. De ord och den betoning som Migrationsverket uttrycker gällande betydelsen av sexualitet och dess påverkan på människans liv i resultatet styrks av Berg och Millbank (2009). De hävdar att beslutsfattarna har homogena uppfattningar och förutfattade meningar om sexuella läggningar och dess betydelse. Migrationsverkets uttryck för betydelsen av sexualitet kan skilja sig i ordval, men de tillskriver trots det en förväntad betydelse av sexualitet för individer. Studiens resultat tyder på att Migrationsverket antyder att alla med icke-hetornormativ sexuell läggning, är en homogen grupp och går igenom liknande processer. Att hänvisa till en sådan syn på sexualitet och påverkan på individen kan medföra risk att bortse från individuella bedömningar. Migrationsverket (2017) lyfter själva detta i sin kvalitetsuppföljning där de skriver att det finns brister då individuella prövningar kan förbises i hbtq asylärende. Migrationsverket redovisar vidare att sökande kan tillskrivas en sexuell läggning men att de inte undersökt detta vidare. Migrationsverket verkar inte ta vidare hänsyn till människors olika socialisationsprocesser beroende av kultur och personliga relationer i deras resonemang. Genom citatet från Dom 5, Dom 6, och Dom 8 åskådliggörs inte enbart tillskrivning av sexuell läggning, utan även vilken betydelse och känslor det ska medföra.

Med hjälp av begreppet handlingskompetenser (Knutagård 2022) och med stöd i Knutagård (2021) kan vi förstå paradoxen att myndigheter utgår från västerländska uppfattningar medan de asylsökande utvecklat handlingskompetenser och script som måste förstås i relation till det hemland och den kultur de präglats av. På samma sätt som att sökande påverkas av

inlärda handlingskompetenser vid första mötet med Migrationsverket, har även handläggarna utvecklat handlingskompetenser som är beroende av samhällskonstruktioner i Sverige. På grund av rådande diskurs och konstruktioner i det svenska samhället som del i en västerländsk kultur har handläggare tankar om vad sannolikhet, tillförlitlighet och trovärdighet betyder i en kontext av asyl och hbt. Eftersom handläggarna har skapat script om sexuell läggning utifrån det svenska samhället, hanterar de den asylsökande enligt dessa handlingskompetenser och förväntningar, utan större medvetenhet för hur den asylsökande tar emot frågor eller hur deras verksamhetssystem kan se ut (Knutagård 2022, 45ff). Detta kan skapa en barriär när två olika verksamhetssystem möts och de sökande inte kan möta handläggarnas förväntningar.

Det queerteoretiska begreppet performativitet belyser betydelsen av språk i skapandet av verkligheten och därmed även genus och sexualitet (Ambjörnsson 2016). Det kan förstås i relation till hur individer talar om sexualitet. De asylsökande kan sakna redskap för att tala om sin sexualitet, i alla fall på det sätt som förväntas av svenska migrationsmyndigheter och de uppfattningar de har. Detta kan förstås i de ordval och uttalade förväntningar Migrationsverket har som går att finna i tidigare presenterade exempel. Genom att upprätthålla denna förväntan och syn på sexualitet genom språk och skrift fortsätter verkligheten och förståelsen av detta att reproduceras.

I samhällen som Afghanistan och Iran där bisexualitet är stigmatiserat och i vissa fall kan tolkas som ett brott bör denna insikt och egna acceptans således vara förenad med olika typer av dilemman (Dom 1, s. 18)

Som visas från citatet från Dom 1 anser Migrationsverket att insikten om sin sexuella läggning bör vara förenad med dilemman, och att den bisexuella mannen från Afghanistan borde ha tankar och funderingar över det. Den sökande mannen ifrågasätts av Migrationsverket för att han inte bedömts resonera om sin sexuella identitet. Till följd av det heteronormativa samhället (Ambjörnsson 2016) behöver heterosexuella aldrig "komma ut" eller reflektera över sin normbrytande sexualitet. Heterosexualiteten blir därigenom inte en avsevärt stor del av en individs liv, detta medan hbt-personer blir tvingade till att på olika sätt reflektera över sin sexualitet och dess konsekvenser. Migrationsverkets uttryck för sexualitetens betydelse syftar inte enbart på avvikande sexualiteter, men det blir endast av betydelse för homo- och bisexuella då heterosexuella inte möter krav på att bevisa sin tillhörighet.

6.1.3 Förväntningar från Migrationsverket kring utomstående faktorer

Nedan lyfts två mer specifika exempel på vilka förväntningar migrationsverket har på hbt individer som söker asyl.

Eftersom du under den muntliga kompletteringen även berättade att du har studerat på universitet efter att du insett att du är homosexuell bör du kunna reflektera och verbalisera dina tankar kring hur det kändes att vara homosexuell i Marocko... (Dom 4, s. 14).

I Dom 4 redovisar Migrationsverket att den sökande mannen från Marocko bör kunna reflektera och verbalisera sina tankar om hur det var att leva som homosexuell i sitt hemland eftersom han studerat på universitet. Trots det menar Migrationsverket att de har förståelse för att förmågan att uttrycka sina känslor kan variera (Dom 4). Därmed likställer Migrationsverket en universitetsutbildning med förmågan att kunna reflektera kring sin sexualitet och känslor. Queerteorin lyfter det intersektionella perspektivet då faktorer som klass, genus och etnicitet har påverkan på det avvikande beteendet. Vi kan utifrån detta exempel se att Migrationsverket lägger värdering i den sökandes utbildning och ställer därmed högre krav på den sökandes förmåga att reflektera. Det styrks även av Lewis (2014) som hävdar att faktorer som klass och genus är av betydelse för handläggningen.

“Du har heller inte förmått att förklara varför du sökte bekräftelse hos män när du identifierat dig som lesbisk” (Dom 2, s. 17).

Migrationsverket ifrågasätter varför kvinnan sökt bekräftelse av män när hon identifierat sig som lesbisk och att hon inte kunnat redogöra sina tankar och känslor kring detta (Dom 2). Den sökande menar att hon inte attraheras av män men att hon ville testa att ha sex med män. Detta bedömer Migrationsverket som att kvinnan är inkonsekvent angående sin sexuella läggning. Migrationsverket (2021) förbehåller i sitt rättsliga ställningstagande att den sökande inte behöver ha varit i tidigare relationer och att de kan befinna sig i en hetero relation trots normbrytande sexualitet. Här ifrågasätts både den sökandes tidigare relation och det faktum att hon även sökt sig till intima relationer med män (dom 2). Detta kan förstås ha sin grund i en heteronormativ uppfattning om sexualitet där det saknas spelrum att vara flytande i sin sexualitet (Ambjörnsson 2016, s. 51) Frågan kan även tolkas från ett genusperspektiv. Lewis (2014) hävdar att homosexuella kvinnor av färg har svårare att tilldelas asyl, än homosexuella män. Detta på grund av att männen i större utsträckning

passar in i den stereotypa bilden av homosexuella. Kvinnan i Dom 2 ifrågasätts som lesbisk och hävdas ha sökt bekräftelse från män. Tankar uppstår om samma frågor hade ställts till en manlig sökande, dessutom kan den stereotypa bilden av att kvinnor söker bekräftelse från män tolkas som förlegad och antydande.

Utifrån denna framställning av Migrationsverkets benämning på sexualitet syftar följande kapitel att åskådliggöra hur de bedömer den asylsökandes inre process.

6.2 Bedömning av inre process

Det är viktigt att komma ihåg att Migrationsverket inte ska försöka fastställa en persons sexuell läggning eller könsidentitet, vilket i många fall vore omöjligt. Det Migrationsverket ska pröva i denna del är om en person som åberopar skyddsbehov på grund av sin sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck har gjort sin tillhörighet till en sådan grupp sannolik (Exempel Dom 9).

Som citatet ovan visar ska Migrationsverket bedöma sannolikhet snarare än att fastställa den sökandes sexuella läggning. I samtliga beslut som omfattats av empirin ställer Migrationsverket krav på individen om att redogöra för en *inre process* gällande tankar kring sin sexuella läggning, könsuppfattning eller könsidentitet, här endast redovisat sexuell läggning. Den inre processen kopplas till den första insikten i individens liv om sin sexualitet, samt hur denna läggning står avvikande från samhälleliga normer och förväntningar. I besluten betonar Migrationsverket vikten av individens inre process i ett samhälle där den aktuella sexualiteten kan vara kriminaliserad eller stigmatiserad.

Domarna som studien har undersökt har funnit tre undergrupper i Migrationsverkets handläggande av inre process; När individen har reflekterat kring sin omgivning men inte känslor, när individen har reflekterat kring sin känslor men inte omgivning, när individen har redovisat uppgifter om intima relationer men inte känslomässiga.

6.2.1 När individen har reflekterat kring sin omgivning men inte känslor

Migrationsverket (2021b) lyfter att det kan vara svårt att tala om sin sexualitet på grund av tidigare upplevelser och tankar från hemlandet. Empirin visar däremot på ett stort krav från

Migrationsverket gällande förmåga att beskriva känsloliv samt sig själv som en avvikande del av samhället. I följande fall uppger Migrationsverket att individerna har upplevelser från samhället i relation till sin sexualitet, men inte kring den inre processen.

Det kan även noteras att fokus i dina svar har legat på hoten du ska ha fått av grannpojken storebror snarare än själva insikten om din i Iran normbrytande sexuella läggning. Du har till slut uppgett att du i och med insikten om din sexuella läggning kände dig utanför och utsatt, men även här finner verket att din beskrivning är mycket knapphändig (Dom 1, s. 19f).

Under 2015 var den sökande mannen från Afghanistan (Dom 1) minderårig och fann sig attraherad av en samkönad grannpojke, mannen fick då insikt i en attraktion för båda könen. Mannen redovisar de utomstående hoten från närsamhället som uppkom i följd av attraktionen för grannen. Den sökande berättar därför hur han vid insikt av attraktionen kände sig utanför och utsatt. Migrationsverket beskriver att medvetenheten om utanförskap inte väger upp för brister i att redovisa reflektioner. Migrationsverket benämner beskrivningen som knapphändig och opersonlig, med mer fokus på utomstående hot än insikten om en normbrytande sexuell läggning. Beslutet visar förväntningar av vad en individ som har en annan sexuell läggning än heterosexuell ska känna och tänka, trots att den sökande i detta fallet var ett barn vid den exemplifierade tidpunkten. Enligt kulturhistoriska verksamhetsteorin (Knutagård 2022, s. 45ff) är dessa förväntningar på tankar och känslor ställda i relation till individens utvecklade handlingskompetenser och sexuella script. Utifrån den sökandes rädsla för hot samt förståelse kring utanförskap, tillsammans med ett behov att uppnå gemenskap, formas individen (Knutagård 2022, s. 45ff). Den unga mannen från Afghanistan kan förstås ha formats och påverkats av den rädsla och de hot han utsatts för i relation till sin sexualitet och därför kan det tänkas vara mer naturligt att prata om detta än om en inre process. De invanda *scripten* berörs av Migrationsverket i riktlinjer, genom beskrivningar om hur sökande kan ha svårigheter att tala om sin sexualitet. Beaktning av detta uppvisas däremot inte i handläggandet av asylärenden. Det går därmed att uppfatta att riktlinjer som existerar för att skapa förståelse för de sökandes situation inte appliceras i det praktiska arbetet.

När du tillfrågades om din sexuella läggning under ditt kompletterande utredningssamtal med Migrationsverket så svarade du att du alltid haft 'känslan' för

män och aldrig för kvinnor. Du ombads upprepade gånger att förklara vad du menade när du sa "känslan" men du förmådde inte fördjupa ditt resonemang kring detta eller svara på frågan utan redogjorde istället för situationen för homosexuella i hemlandet. (Dom 5, s. 14).

I Gayle Rubins modell *sexualitetens hierarki*, synliggörs konstruktionen av sexualitetens rätt och fel, och skapar därigenom förväntningar på vad hetero-, homo- och bisexualitet innebär. Alltså hur individer ska agera och känna (Ambjörnsson 2016). I Dom 5 uppger Migrationsverket att den sökande mannen främst redogjort för homosexuellas situation i Gambia, men har en oförmåga att redovisa tankar kring sexualitet, denna person är även minderårig. Migrationsverkets förväntningar om medvetenhet kring sexualitet och dess hierarki skapar därmed krav på att individer ska föra tankar och känslor om detta, trots att de befinner sig i ett klimat där denna medvetenhet inte accepteras eller får plats. Det skapas även ett stort krav på individen att de bör tänka och tala på sin normbrytande sexuella läggning när de kommer från ett land som Gambia. Ivarsson (2021) benämner svårigheten att tala om sexualitet i sitt kapitel om individer som har haft samkönat sex i sitt hemland och sedan kommer till Sverige. Ivarsson beskriver att Sverige i vissa fall är första möjligheten för en individ att sätta ord på sina känslor kring sexualitet. Att prata om sin sexualitet kan vara svårt för individen då det finns rädslor kring att bli hemskickade till ursprungslandet (Ivarsson 2021, s. 168). Om en individ inte kunnat sätta ord på känslor gällande sin sexualitet kan det tänkas vara enklare att prata om utsattheten för hbtq personer i hemlandet, på det sätt som den gambiska mannen gör.

Det är därför tydligt från beskrivna beslut att en rädsla för utsatthet och vetskap om normer inte anses vara tillräckliga motiveringar gällande den inre processen. I följande avsnitt beskrivs istället tillförlitligheten brista gällande inre process på grund av ovetskap om att stå utanför normen i ett heteronormativt samhälle.

6.2.2 När individen har reflekterat kring sina känslor men inte omgivningen

Forskaren Wikström (2014) har analyserat Migrationsverkets handläggning i ärenden. Enligt hennes studie, som beskrivits i tidigare forskning, konstruerar Migrationsverket kön och sexualitet, där kön, kultur och etnicitet används som förklaringsmodeller av länders syn på sexualitet. Genom sökandes beskrivningar av skyddsskäl handlägger Migrationsverket sedan ärenden baserat på västerländska stereotyper om den sökandes hemland (Wikström 2014).

Du har vidare inte förmått att problematisera din sexuella läggning och din självbild vid upptäckten av den och under tiden du levde i Tanzania utifrån den samhällskontext du var född och uppvuxen i. Detta även med hänsyn till att du eventuellt var i tonåren när du upptäckte det och med hänsyn tagen till att du inte är van att tala om det. (Dom 2, s. 16).

Kvinnan från Tanzania förstod att hon vara homosexuell vid 20-års ålder, men eftersom personen då bodde i Tanzania var hon tvungen till att ingå i äktenskap med det motsatta könet (Dom 2). Trots det hade personen en relation med en samkönad individ i hemlighet, som omgivningen till slut blev varse om. Kvinnan uppgav glädje kring den sexuella läggningen. På grund av det bedömer Migrationsverket att kvinnan, trots sanktioner från omgivningen, inte redovisat djupare reflektioner. Individen ska enligt Migrationsverket inte problematiserat sexualiteten från en samhällskontext och inte kunnat beskriva känslor om orättvisa, utan istället känslor av glädje. Migrationsverket har även ställt frågor kring personens sexualitet kopplat till religion. Kvinnan har uppgett att hon på grund av samhället har velat ta sitt liv men att hon har separerat sin religiösa tro och sexualitet. Migrationsverket anser att kvinnan inte redovisat om sin sexualitet i relation till religion samt inte redovisat om sin ledsamhet över att stå utanför normen. Dessa resonemang kopplas därför till Wikström (2014) då individen inte uppges ingå i Migrationsverkets stereotyp av att leva i ett religiöst Tanzania, vilket bidrar till att den sökande antas känna på ett vis beroende av sitt hemland. Detta exemplifieras tydligt på grund av betydelsen av religion i detta fall, vilket inte är något som alla sökande frågas om. Migrationsverket uppvisar en brist på handläggning i relation till det intersektionella perspektivet, som Ambjörnsson (2016, s. 105) lyfter. Detta tydliggörs genom att Migrationsverket vid handläggande gör antaganden på grund av kön, etnicitet och sexualitet, men ställer sällan detta i relation till maktförhållanden i samhället. Slutligen redovisas när Migrationsverket bedömt att de sökande inte kunnat redogöra för sin inre process och endast uppgett intima relationer.

6.2.3 När individen har redovisat uppgifter om intima relationer men inte känslomässiga

RFSL (2021) beskriver homosexualitet och bisexualitet som kärlekskänslor och/eller attraktion till samkönade individer, eller båda könen i en tvåkönsnorm. Empirin baserad på

Migrationsverkets beslut uppvisar till skillnad från RFSL:s beskrivning, att den sexuella läggningens sannolikhet kräver känslomässiga tankar och inte endast en attraktion och intima relationer.

Migrationsverket bedömer att det finns brister i (namn) berättelse bl.a. anser Migrationsverket att (namn) redogjort för sina intima relationer men har inte på ett djupare plan kunnat redogöra för sina tankar och känslor kring sin sexualitet. (namn) har bl.a. lagt stort fokus på att beskriva sin intima kontakt med (namn 2), men har inte kunnat beskriva deras känslomässiga relation (Dom 3, s. 15).

I Dom 3 där den sökande kvinnan kommer från Nigeria, beskrivs bland annat en sex års lång samkönad relation. När Migrationsverket frågat kvinnan om relationen har den sökande uppgett fysiska händelser för att validera relationen. Kvinnan har beskrivit sitt liv kopplat till sin sexuella läggning och förklarat för Migrationsverket vad hon har utsatts för på grund av sin sexualitet. Migrationsverket anser att kvinnan har redovisat intima delar av hennes relationer, men inte på ett djupare plan redogjort för tankar och känslor kring sin sexualitet. Liknande exempel är följande;

Trots upprepade möjligheter och uppmaningar att berätta mer, utveckla vad du menar och fördjupa dina svar kring dina känslor och tankar kring din sexuella läggning noterar verket att du enbart talar om fysiska akter och intima relationer (Dom 9, s. 15).

I Dom 9, är en sökande man från Kirgizistan bisexuell. Mannen beskriver att han redan från sin barndom har tyckt om att klä sig i stereotypa kvinnokläder, samt spelat roller i skolans teater som tillhörde flickor. Den sökande förklarar även att han uppfattats ha ett feminint rörelsemönster. På grund av detta utsattes den sökande under såväl skolgång som i arbetslivet för trakasserier. Den sökande hade en dröm om att leva i en samkönad romantisk relation, men försöker övertala sig att han även tycker om kvinnor. Därmed definierar den sökande sig som bisexuell. Den enda relationen som sökande redovisar med det motsatta könet, är en sexuell relation med grannpojken vilket inte bestod av kärlekskänslor. På grund av detta anser Migrationsverket att den sökande har lämnat vaga och opersonliga svar gällande känslor och tankar, samt använt generella termer och inte fördjupade tankar kring sin insikt och sexuella läggning. Den sökande har enligt Migrationsverket endast redovisat fysiska akter och intima relationer. På grund av detta anses den sökande inte vara trovärdig.

Migrationsverket har konstruerat en definition i sina beslut om att sexuell läggning inte enbart kan handla om attraktion.

Heteronormativiteten konstruerar homosexualitet och bisexualitet (Ambjörnsson 2016, s. 51f), utifrån detta bedömer Migrationsverket de sökande som värda eller icke-värdiga ur ett sexualitetsperspektiv. Det går därför att tolka Migrationsverkets handläggande i Dom 3 och Dom 9 som att de bedömer huruvida de sökande är värdiga eller icke-värdiga utifrån sin avvikande sexualitet. Där Migrationsverket tolkar intima handlingar som mindre trovärdiga än känslomässiga relationer. Akin (2015) berör liknande exempel i Norge, hans studie fann att en asylsökande som talar om sexuella erfarenheter kan skapa misstro gällande bedömning av sexuell läggning. Även Migrationsverket (2021b) har yttrat sig om att beskrivningar av sexuella handlingar har mindre bevisvärde. Motiveringen till varför Migrationsverket och handläggarna i Akins (2015) studie inte anser intima relationer och attraktion som mindre bevisvärde, utvecklas dock inte. Till heteronormativiteten berör Ambjörnsson (2016, s. 74ff) tvåsamheten och ställer sig kritisk till vad som anses rätt och riktigt. Tvåsamhetsnormen skapar en bild om att det monogama förhållandet är det åtråvärda och att all annan form av relation står därmed utanför normen. Detta återspeglas i hur Migrationsverket betraktar sexuella relationer som inte innebär känslomässiga band och tillskriver det mindre bevisvärde.

Migrationsverkets definition av en inre process kan förstås som diffus och i vissa fall motsägelsefull. Av de domar som studien analyserat går det att utläsa att de sökande har berättat om inre process på ett sätt som Migrationsverket anser vara otillräckligt. Det finns däremot en svårighet i att bedöma hur djupgående de sökande har varit då vi endast kan utgå från beslut och inte de faktiska samtalen. Ett annat tema som visade sig vara av betydelse för handläggning av asylärenden var frågan om organisering och öppenhet, vilket diskuteras i följande avsnitt.

6.3 Organisering och öppenhet

Migrationsverket (2021b) har skrivit att frågor om organisering kan ställas i utredningen men att det inte ställs krav på att sökande ska ha deltagit i sådana då möjligheter till deltagande varierar mellan individer och länder.

6.3.1 När Migrationsverket ifrågasätter brist på engagemang i organisationer

Migrationsverket ställde även frågor kring om du försökt att etablera kontakt med andra homosexuella i hemlandet...Migrationsverket konstaterar dock att du inte kommer ifrån en mindre by utan har vuxit upp i ett mer urbant område där möjligheterna till att etablera kontakt genom informella nätverk är högre än för en person som bor på landsbygden. I Sverige hade du vid utredningstillfället inte kontaktat föreningar som ger stöd och rådgivning för HBT -personer, du visste inte att det fanns. Du har i mycket begränsad utsträckning försökt att finna ett nätverk för homosexuella eller att hitta en partner (Dom 5, s. 15)

En homosexuell minderårig man från Gambia har återgett för Migrationsverket att han inte vetat om att det finns mötesplatser för hbt-individer i hemlandet och att han inte har haft råd med internetuppkoppling för att finna dessa (Dom 5). Som påvisat ovan menar Migrationsverket att hans stad möjliggör etablering av sådana kontakter och att han bör ha haft möjlighet att finna information om mötesplatser. Mannen ifrågasätts för att inte ha sökt kontakter i föreningar i Sverige med syfte att träffa andra homosexuella eller hitta en partner, vilket de menar att han haft möjlighet att göra till följd av sin långa tid i Sverige. Jakulevičienė, Biekša och Samuchovaitė (2012) beskriver hur de sökandes trovärdighet kan vara beroende av handläggarens antaganden om hbt-personer, bland annat antagandet att hbt-personer ska ha vetskap om organisationer, föreningar och liknande engagemang. Dessa antaganden är enligt författarna ofta felaktiga. Genom att Migrationsverket har en förväntan på att den sökande *hade kunnat* etablera dessa kontakter och deltagit på mötesplatser utifrån hans specifika stad kan förstås som att Migrationsverket har en förutfattad mening om hur ett stadsliv ser ut i Gambia. Samtidigt synliggörs en förväntan av att en homosexuell person skulle önska att delta i sådana aktiviteter och ha intresse av att möta andra homosexuella, även i ett land där homosexuella är högst utsatta. Det är en stereotypisk uppfattning om hbt-personer att utgå från att en person, på grund av sin sexualitet, känner en önskan eller behov av att etablera sådana kontakter och att detta skulle vara detsamma för samtliga inom gruppen. Detta exempel visar även på att det inte bara är den sökandes hemland som är av betydelse utan även geografisk plats, då de har en förväntan på att en större, mer urban stad, ger möjligheter till organisering. Det går att uppfatta att Migrationsverkets har en viss okunskap kring hederskultur och hur kontakter både i Sverige och i Gambia kan få vetskap

om mannen vilket kan leda till allvarliga konsekvenser i mannens liv. Andreassen (2021) styrker detta genom sin analys om hur öppenhet på medier, vilket här förstås i relation till organisering, kan leda till stor utsatthet.

6.3.2 När Migrationsverket ifrågasätter engagemang i organisationer

I Uganda blev (namn) engagerad i HBT-organisationen Pride Sports Africa... När (namn) kommer till Uganda, ett land där samkönade relationer är kriminaliserade och förbjudna, väljer (namn) att engagera sig i en HBT-organisation. Migrationsverket anser att, eftersom (namn) genomgående under sina utredningar har påtalat en stor rädsla för att hennes sexuella läggning ska komma till allmänhetens kännedom, att hon då ska manifesterat detta öppet, i ett land med strikt lagstiftning mot HBT-personer, som märkligt (Dom 8, s. 13).

Migrationsverket anser det alltså vara *märkligt* att kvinnan manifesterar sin sexualitet öppet i en organisation till följd av utsattheten. Samtidigt som sökande i tidigare stycke ifrågasatts för att inte ha deltagit i organisationer och mötesplatser i sitt hemland och i Sverige visas här motsatsen. Den sökande ifrågasätts istället för sitt deltagande i en organisation för hbt-personer, delvis då hon beskrivit hbt-personers utsatta position i landet. Akins (2018) analys visar att konstruktionen av en genuin flykting, de vill säga en person som söker asyl på faktiska och riktiga grunder, är villig att vara öppen och sårbar, även på offentliga arenor. Samtidigt, framför Ivarsson (2021) att det finns en rädsla bland de asylsökande att vara öppen med sin sexuella läggning i de fall de behöver åka tillbaka till sitt hemland. Det får även inte glömmas att de som söker asyl på grund av sexuell läggning eller könsidentitet behövt dölja sin sexualitet i hemlandet och blivit utsatta för våld och liknande i de fall de blivit påkomna.

6.3.3 Öppenhet med den sexuella läggningen

I de beslut som utgör uppsatsens empiri är Migrationsverket inte tydliga i förväntningar på öppenhet angående sin sexuella läggning. Dessa exempel berör organisering och deltagande i hbt organisationer men kan även förstås i relation till om den sökande är öppen och manifesterar sin sexualitet. Det går inte att i empirin utläsa en enhetlig syn på detta då en sökande ifrågasätts för att inte delta eller söka efter sådana organisationer medan en annan

ifrågasätts för att göra det. Ett annat exempel är den nigerianska mannen som även diskuteras senare och som lämnat in bevisvärdering i form av deltagande i hbt-organisationer.

Du har som ovan nämnts varit aktiv i RFSL och Gay Camp i Sverige och har därför under utredningen beretts möjlighet att redogöra för hur du kommer manifesteras din sexuella läggning vid ett eventuellt återvändande. Bevisbördan ligger på dig att göra sannolikt huruvida du kommer manifesteras din sexuella läggning vid ett återvändande. Du har under utredningen fått frågor om du kommer organisera dig i en HBT-förening i Nigeria. Du har svarat att det inte finns sådana föreningar men om det fanns skulle du vilja vara aktiv (Dom 7, s. 16).

Uppgifterna om denna organisering förstås som motstridig till följd av kommunikativa hinder. Migrationsverket är intresserade av att veta hur den sökande mannen hade manifesterat sin sexualitet vid ett återvändande till Nigeria. Det är därmed en fråga som är inriktad på personens öppenhet med sin sexuella läggning. Detta görs som en framåtsyftande bedömning av den personliga risken för den sökande vid ett återvändande (Migrationsverket 2021b). Att frågan om hur den sökande eventuellt kommer manifesteras sin sexualitet i hemlandet blir intressant i relation till diskretionskravet², som inte längre får appliceras. Eu-domstolen har framhållit att det inte får förväntas att den sökande ska dölja sin sexualitet för att minimera risken för förföljelse och även UNHCR menar att det inte är en anledning att neka rätt till asyl (Migrationsverket 2021b). Utifrån de ställningstagandena är det rimligt att ifrågasätta behovet av att ställa sådana frågor. Det ger upphov till frågor om Migrationsverket, trots riktlinjer, tar diskretion och öppenhet i beaktande vid beslutsfattande. Den sökandes öppenhet med sin sexualitet har till exempel visat sig vara av betydelse i den norska migrationsprocessen till följd av antagandet att det då är större risk att utsättas för förföljelse än en person som inte är öppen om sin sexualitet (Akin 2018).

6.4 Tolkning av språk

Ett återkommande tema i majoriteten av besluten som studerats var misstolkningar gällande användning av språk mellan den sökande, Migrationsverket, samt den sökandes biträdande. Missuppfattningarna består av betoningar och betydelser kring enstaka ord, eller kulturellt

² Ett krav om att asylsökande kan fortsätta att dölja sin sexuella läggning och vara diskret i sitt hemland.

användande av begrepp. Missförstånd gällande språket kan tolkas som en konsekvens av den sökandes hemland, tillsammans med användandet av tolk, vilket sedan ska förstås av Migrationsverket. I Migrationsverkets egna rapport (2017) belyses kommunikativa svårigheter gällande ordval. Problematiken är därmed något som Migrationsverket har en medvetenhet om. Empirin påvisar konkreta exempel där det explicit i besluten står att den sökande inte förstår ordval men det finns även exempel på när språket betyder olika som kan utläsas mellan raderna. Språkets förvirring kan utläsas vid flera tillfällen, där Migrationsverket beskriver missförstånd och motsägelsefulla beskrivningar. Eftersom studien endast har utgått från skriftliga beslut, finns det en möjlighet att de kommunikativa svårigheterna är mer omfattande än vad som beskrivits skriftligt.

Ditt biträde har i inlagan anfört att du inte förstått begreppet "öppen" då du saknar referenser till det. Du ska istället ha uppfattat begreppet öppen som "berätta för hela världen". Det förklarar dock inte varför du trots flera situationsbaserade och konkreta exempel lämnat motstridiga uppgifter kring hur du kommer agera vid ett återvändande (Dom 7, s. 17).

Den sökande mannen från Nigeria tar upp orden "organisering", "medlemskap" och "öppen" som svåra att förstå (Dom 7 s. 17f). Mannen har inför utredningen inkommit med material som visar på att han varit aktiv inom hbt-organisationer i Sverige samt i hemlandet Nigeria. Migrationsverket ifrågasätter inte dessa medlemskap, men ställer följdfrågor gällande organisering kring eventuell utvisning (se ovan för utvecklad analys). Efter det beskriver den sökande att han inte har vetskap om sådana organisationer existerar i Nigeria, men att personen hade deltagit om det fanns. Migrationsverket bedömer uppgifterna som motstridiga gällande mannens eventuella öppenhet i Nigeria vid utvisning. Till följd av att mannen inte förmått att besvara frågorna trots följdfrågor och konkretiserade exempel från Migrationsverket, bedöms den sökande inte förklarat sin situation om han måste åka tillbaka, samt att han lämnat motstridiga uppgifter. I beslutet bedömer Migrationsverket den kommunikativa förvirringen gällande ordval som motstridiga uppgifter, den sökandes uppfattning av språk kopplas därmed till hans trovärdighet. Samtliga beslut visar därigenom hur språket skapar de sökandes situation och sexualitet. Begreppet performativitet förklarar hur språket bygger upp och konstruerar verkligheten (Ambjörnsson 2016, s. 112ff). Ordens betydelse är kontextbundet och måste förstås i relation till användning. Enstaka ord och fraser är därigenom ett svar på ett visst samhälle och åsikter. Innebörden av dessa kan

därmed vara olika för handläggare och asylsökande. Det blir i detta exemplet tydligt hur vissa ord har olika betydelse beroende av sammanhang eller att det rent av saknas motsvarighet till ord på det andra språket.

Problematiken med specifika ord förklaras genom Raof (2021), där pojken från Afghanistan ska hantera det svenska samhället och sociala regler. Där pojken fortfarande var påverkad av Afghanistans diskursiva domän med olika betoningar på ord och ordval, trots att han befann sig i Sverige (Raof 2021, s. 123f). Språkets betydelse påvisas tydligt i beslutet, Wikström (2014) förklarar detta vidare då hon benämner att det är den sökandes narrativa förmåga som är avgörande för hur handläggaren bedömer individen. En okunskap gällande språk kan bidra till att en individ blir utvisad och utsätts för fara.

Du talade även i termer av att du "fick veta" att du var homosexuell eller "blev" homosexuell och när du av handläggaren ombads förtydliga vad du menade med detta var du återigen otydlig och undvikande i dina svar (Dom 5, s. 14).

Ett ytterligare konkret exempel från ett beslut är i Dom 5 när den sökande från Gambia tillfrågas att berätta om den initiala känslan av sin sexualitet. Den sökande använder sig av orden "fick veta" och "blev" homosexuell (Dom 5, s. 14f), vilket Migrationsverket betonar som ett felaktigt språk för att förklara sin sexualitet. Migrationsverket rubricerar det som en brist på förklarande av känsla. Det går därmed att, genom Migrationsverkets bedömning, utläsa en syn på vilka ord som är rätt respektive fel för att förklara sin sexualitet. De verkar därmed inte beakta att ord och uttryck kan vara kulturellt förankrade. Ett annat exempel när detta fenomen uppstod har hittats i Dom 2 där en kvinna från Tanzania befunnit sig i Sverige under en tid hos sin kusin. Den sökande ändrar sedan uttalandet till att det är hennes partners kusin. Migrationsverket bedömde detta som motstridiga familjeuppgifter, utan följdfrågor kring omfattningen av begreppet kusin. Det skapas en maktordning gällande språk samtidigt som missförstånd och misstolkningar av språk blir problematiskt både i relation till handläggarna och asylsökande. Å ena sidan riskerar de asylsökande att missförstås och därmed kan deras ansökan om asyl komma att avslås. Å andra sidan kan Migrationsverket enbart utgå från den information de får till sig av den sökande. Handläggarens utrymme att bedöma blir därmed stramt och de kan enbart göra det de kan för att försöka nå rätt information.

Det finns även beslut där bristen på ord är avgörande för Migrationsverkets beslut. I Dom 8 frågar Migrationsverket hur en kvinna Rwanda skulle förklara sina känslor för sin dåvarande partner. Den sökande svarade då med att hon inte kan beskriva sina känslor för partner, utan att om man ”gillar en person och har förtroende för den, vill man leva med den” (Dom 8, s. 13). Migrationsverket finner kvinnans uttalande som otillräckligt. Berg & Millbank (2009) förklarar hur heteronormativa förväntningar på ett avvikande och normbrytande beteende ställs från handläggare. Genom sin narrativa förmåga ska den sökande upprätthålla förväntningen om ett sexuellt och identitetsmässigt avvikande beteende, vilket underlättar möjligheten till asyl (Berg & Millbank 2009). Enligt kulturhistorisk verksamhetsteori är det genom verksamheter människor lär sig kommunikation och att skapa och behålla relationer, genom att internalisera dessa samtal skapas en interpersonell process som leder till inre tänkande (Knutagård 2021; 2022). Utifrån empirin går det att anta att de flesta sökande inte haft någon att tala med om sexualitet, identitet och liknande och utifrån kulturhistoriska verksamhetsteorin är det därmed inte förvånande att de har svårigheter att göra det, även i en ny kontext. Det kan tänkas vara svårt att sätta ord på sina tankar och känslor när man hela sitt liv gömt dem. Detta kan förklara varför kvinnan i Dom 8 inte kan utveckla sina tankar vid följdfrågor från Migrationsverket, på det önskvärda sättet.

6.5 Sammanfattande analys

I följande avsnitt kommer en kort redogörelse för de mest utmärkande delar av vår analys, som sammanfattat besvarar studiens frågeställningar på ett konkret och koncist sätt. Sammantaget går svaren på studiens frågeställningar och analys inte skilda från varandra utan är snarare en del av ett större sammanhang där samtliga delar påverkas av varandra och går ihop.

För att besvara den första frågeställningen fann studien att Migrationsverket använder olika uttryck för att beskriva sexualitet och tillskriver sexualiteten egenskaper. De beskriver sexualiteten exempelvis som en grundläggande egenskap, en fundamental del hos individen, samt som en stor del av den psykosociala utvecklingen. Därigenom ger Migrationsverket uttryck för en homogen syn på sexualitetens betydelse och process för individer med avvikande sexuell läggning. Genom sådana antagande kan individuella bedömningar falla bort. Dessa antagande ställer i sin tur förväntningar på de sökandes beteende, samt hur de förväntas tänka och känna kopplat till sin sexualitet. Konsekvenserna av detta blir sedan att

Migrationsverket använder dessa antaganden som anledning att inte bedöma den sökande som trovärdig, eftersom deras berättelser inte överensstämmer med Migrationsverkets föreställningar om sexualitet. Därmed blir Migrationsverkets syn på sexualitet avgörande för de asylsökande. Migrationsverket visar i besluten även en föreställning om att en avvikande sexualitet bör vara förenad med negativa känslor för skuld och skam och ifrågasätter de sökande som talar om positiva känslor.

Frågeställning två kan besvaras genom avsnittet inre process, där en medvetenhet om hot från omgivningen inte anses som tillräcklig gällande frågor om den inre processen. Detta samtidigt som Migrationsverket lyfter förväntningar om reflektion hos de sökande kring omgivningens inställning till deras sexualitet. Det går därför att antyda att Migrationsverket önskar en balans mellan inre känslor och förståelse för sin avvikande sexualitet i relation till situationen i hemlandet. Det framgår även att beskrivningar fokuserade på fysiska akter och intima relationer inte är godtagbara för att göra sin sexualitet sannolik. Migrationsverket ställer i stället krav på känslomässiga relationer och inre tankar. Vi fann att kraven för att bedöma den inre processen som trovärdig är diffus och svår utläst från empirin. Det är däremot svårt att sätta tydliga bedömnings riktlinjer för den inre processen då det minskar möjligheten till individuella bedömningar.

För att besvara den tredje frågeställning fann studien att det går att urskilja två teman som är av stor vikt för den sökandes trovärdighet. Det är den sökandes aktivitet i organisationer och öppenhet, samt den sökandes användning av språk. Organisering och öppenhet framgår som betydande faktorer för Migrationsverket, dock indikerar analysen på att medlemskap både fungerar som ett stödjande och motsägande argument gällande den sökandes trovärdighet. Det går utifrån analysen inte att avgöra om Migrationsverket anser att aktivitet och öppenhet är positivt eller negativt och det finns därmed en tvetydighet i hur de bedömer dessa aspekter. Gällande språket synliggörs ett maktförhållande, där en sökandes användning av språk kan användas till dennes nackdel. Migrationsverket kan tolkas brista i förståelse kring språkanvändning och ordförståelse. Dessa kommunikativa hinder förstås istället som att den sökande lämnar motstridiga uppgifter, något som kan komma att påverka hur deras trovärdighet bedöms och därmed deras möjlighet till asyl.

7. Avslutande diskussion

Vi har, som ovan visat, inte funnit enkla svar på studiens frågeställningar. Vad som bedöms vara rätt och fel vid ärendena är otydligt, där flera beslut ändras av Migrationsdomstolen. Vilka bedömningskriterier som upprätthålls är därför utifrån empirin svårläst. Därför har nya frågor och tankar uppstått under arbetets gång som vi nedan kommer redovisa.

I urvalet av empiri påvisas en brist avseende individer som söker asyl för könsuppfattning och könsidentitet. Varför bristen på dessa ärenden har uppstått är för oss svårförståeligt. Det kan ha att göra med att individer som flyr sitt land på grund av könsuppfattning eller könsidentitet ansöker om asyl för andra grunder, möjligtvis tillgänglighet eller olika handlingskompetenser och script som bidrar till att insikten av kön upplevas som svår. Det kan även bero på Migrationsverkets brist på frågor, deras förmåga att tillskriva sexuell läggning, eller diskriminering. Vogler (2019) lyfter bristen av transpersoner som beviljas asyl. Han beskriver hur handläggarna genom ett cis-normativt synsätt, förminskar transpersoner och bygger utredningen på förväntningar om vad en transperson är. I empirin finns spår av individer som har uttryckt sig som det normativt motsatta könet. Migrationsverket tycks däremot inte ställa frågor kring detta, eller benämna det vidare. Det finns därmed en möjlighet att de sökande i vårt material även har en normativt avvikande könsuppfattning eller könsidentitet.

Vid samtliga beslut hänvisar Migrationsverket till att beslutet går i enlighet med en *hbt-specialist*. Utan vidare beskrivning lyfter Migrationsverket dessa specialister för att stryka deras beslut. Vilken kunskap specialisterna faktiskt besitter gällande asylärenden framgår inte av empiri eller övrigt använt material. Vilken bedömning en sökande får uppfattas i många beslut vara varierande, trots att de sökande redovisat liknande upplevelser. Detta styrks av Migrationsverket (2017) som själva redovisat brister i att genomföra individuella bedömningar. Hbt-personer redovisas som homogena, där Migrationsverket tillskriver förväntade erfarenheter. Hbt-specialisternas roll blir sammansatt vag i handläggandet, där hbt-personer som utsatt grupp lyfts i varje beslut, men tycks falla bort vid själva beslutsfattandet.

Genom de valda teorier och begrepp som användes för att analysera kunde individer i verksamheter och olika verksamhetssystem synliggöras. Samtidigt kunde Migrationsverkets

motiveringar utifrån normativa föreställningar om sexualitet och genus kritiskt granskas. Genom att inte enbart använda queerteori och belysa normer och föreställningar kunde även de asylsökande individerna och hur deras erfarenheter kan spegla mötet med myndigheten lyftas fram. De valda teorierna kunde således belysa både individen och myndighetens delar av processen.

Under studiens gång fann vi att det finns brist från svensk forskning om ämnet och att den största delen av forskningsfältet täcks av annan europeisk- eller amerikansk forskning. Det saknas även forskning som lyfter ämnet ur de asylsökandes perspektiv och forskningen utgår istället från beslut och/eller handläggare. Den befintliga forskningen pekar åt samma håll, asylprocessen för hbtqi+ asylsökande är bristfällig. Det finns således ett stort behov av att utöka forskningen och utveckla metoder för att göra processen mer rättssäker, utan att riskera för snäva riktlinjer som minskar utrymmet att göra individuella bedömningar. Framtida forskning kan därför blicka till den sökandes perspektiv och möjligtvis, därigenom, stärka deras rättigheter.

Referenslista

Rättsfall

Dom 1. UM 331-19

Dom 2. UM 10776-19

Dom 3. UM 7745-16

Dom 4. UM 15086-17

Dom 5. UM 4355-16

Dom 6. UM 3938-21.

Dom 7. UM 3645-15

Dom 8. UM 8905-18.

Dom 9. UM 3707-21

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Akin, Deniz (2015) Assessing Sexual Orientation- Based Persecution. *Lambda Nordica*. 2015, Issue 1, p19-42. 24p.

Akin, Deniz (2018) Discursive Construction of Genuine LGBT Refugees. *Lamba Nordica*. 23(3-4), 21-46.

Ambjörnsson, Fanny (2016) *Vad är queer?* Stockholm. Natur och kultur.

Ameri, Maryam (2020) Criticism of the Sociocultural Theory. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*. 3(3): 1530-1540.

Amnesty International (u.å.) *HBTQI*.

[<https://www.amnesty.se/vara-rattighetsfragor/diskriminering/hbtqi/>. Hämtat: 2023-11-03].

Andreassen, Rikke (2021) Social media surveillance, LGBTQ refugees and asylum: How migration authorities use social media profiles to determine refugees as genuine or fraudulent. *First Monday*. 26(1).

Berg, Laurie & Jenni Millbank (2009) Constructing the personal narratives of lesbian, gay and bisexual asylum claimants. *Journal of Refugee Studies*. 22(2): 195-223.

Boréus, Kristina (2015) Texter i vardag och samhälle. I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Butler, Judith (1990) *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. London: Routledge.

Castoriadis, Cornelius (1987) *The Imaginary Institution of Society*. Cambridge: Blackwell Publishers.

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.

Gröndahl, Aino, asylrättsjurist RFSL (2020) *Avslagsmotiveringar i HBTQI- asylärenden*. Stockholm: RFSL.

Gröndahl, Aino, asylrättsjurist RFSL (2023) *Avslagsmotiveringar i hbtqi-asylärenden: en uppföljning*. Stockholm: RFSL.

Hirdman, Yvonne (2007) *Gösta och genusordningen: Feministiska betraktelser*. Stockholm: Ordfront.

Horn, Lisa (2023) De ska utvisas: "Jag kommer dö på grund av min identitet". *Aftonbladet*, den 4 augusti 2023, Nyheter.

Jakulevičienė, Lyra, Biekša, Laurynas & Eglė Samuchovaitė (2012) Procedural problems in lgbt asylum cases. *Jurisprudence*. 19(1): 195-207.

Knutagård, Hans (2021) Där, här och mittemellan. I: Ouis, Pernilla (red.) *Sexualitet och migration i välfärdsarbete*. Lund: Studentlitteratur AB.

Knutagård, Hans (2022) *Verksamhet, människa och omvärld*. Lund: Studentlitteratur AB.

Lasowski, Patrick, Moscicki, Olivia, Liu, Clifford Z, Katzenstein, Cecilia, Elizabeth K Singer & Kim A Baranowski (2023) Persecution and migration experiences of lesbian, gay, bisexual, transgender, queer/questioning, and other sexual and gender minority asylum seekers. *Journal of traumatic stress*. 36(3): 605-616. 2.

Lewis, Rachel A. (2014) "Gay? Prove it": The politics of queer anti-deportation activism. *Sexualities. Sage journals*. 17(8): 958-975.

Lövgren, Veronica, Hildur Kalman & Lennart Sauer (2019), Känsliga personuppgifter – mellan prövning och forskningspraktik. I: Lövgren, Veronica & Hildur Kalman (red.). *Etiska dilemman: Forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups.

Migrationsverket (2017) *Analysrapport. Tematisk kvalitetsuppföljning av asylärenden där hbtq-skäl prövats*. Stockholm: Migrationsverket.

Migrationsverket (2021a) *För dig som är hbtq-person och söker asyl*.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/For-dig-som-ar-hbtq-person-och-soker-asyl.html>. (Hämtat: 2023-11-03).

Migrationsverket (2021b) *Rättsligt ställningstagande - Utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck*. Stockholm: Migrationsverket.

NE (u.å.) *postkolonialism*.

[*postkolonialism*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/postkolonialism>. Hämtad: 2023-11-15].

Raouf, Dawan (2021) Närmandeförsök och flörtande i gränslandet mellan “här” och “där”. I: Ouis, Pernilla (red.) *Sexualitet och migration i välfärdsarbete*. Lund: Studentlitteratur AB.

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2022) Att analysera kvalitativt material. I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

RFSL (2021) *hbtqi*. [<https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/hbtqi/>. Hämtat: 2023-11-03].

RFSL Ungdom (u.å.) *Cispersoner*. [<https://rfslungdom.se/ordlista/cisperson-3/>. Hämtat: 2023-11-03].

Rubin, Gayle (1984) Thinking sex: Notes for a radical theory of the politics of sexuality. I: C. Vance (red.), *Pleasure and danger: Exploring female sexuality*. Boston: Routledge & Kegan Paul.

SFS 2005:716. *Utlänningslag*.

UNHCR (2014) *Hbtq-flyktingar och asylsökande*. [<https://www.sverigeforunhcr.se/blogg/unhcrs-arbete-for-hbtq-flyktingar-och-asylsokande>. Hämtat: 2023-11-03].

Vogler, Stefan (2019) Determining transgender: Adjudicating Gender identity in U.S asylum law. *Gender & Society*. 33(3): 439-462.

Vygotsky, Lev S (1925/1979) Consciousness as a problem in the psychology of behavior. *Soviet review*. 20(4): 47-79.

Wikström, Hanna (2014) GENDER, CULTURE AND EPISTEMIC INJUSTICE - The Institutional Logic in Assessment of Asylum Applications in Sweden. *Nordic Journal of Migration Research*. 4(4): 210-218.